

ŠEHER

BANJA LUKA

Riječ urednika

Geteborg u znaku jubileja

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji

U Geteborgu je, već po šesti put, održan tradicionalni susret Banjalučana, 25. još jedan u nizu za koje možemo reći da je slijedio prethodne. Zahvaljujući Savezu Banjalučana, brojnim gostima i domaćinima iz Geteborga prisutni su mogli pratiti zanimljiv kulturni program i uživati u prelijepom večernjem druženju. Mi, iz Saveza Banjalučana, možemo biti ponosni i sretni, jer smo dobili mnoštvo pohvala za organizaciju ovog veoma zahtjevnog projekta. Naši gosti, brat i sestra, Abaz i Rabija, uljepšali su nam ovo večer, svojom skromnošću i toplim riječima. Više o tome možete pročitati u tekstu našeg vjernog saradnika, Fikreta Tufeka. Bilo je to nezaboravno druženje Banjalučana i njihovih prijatelja iz drugih bosanskohercegovačkih gradova uz veoma bogat kulturni program.

I ovaj broj Šehera, koji je pred vama, obiluje interesantnim reportažama, putopisima, kritičkim tekstovima, poezijom i lijepom riječju. Nažalost, ova godina je i veoma bolna i tužna. Napustilo nas je još troje poznatih banjalučkih pisaca-pjesnika, naš stalni suradnik Idriz Saltagić i povremeni Enisa Osmančević Čurić i Muharem Omerović. Sve su to bili divni i skromni ljudi ali mi ih nećemo zaboraviti. Objavljivat ćemo njihovu poeziju i ubuduće na stranicama ovog magazina.

U zadnje vrijeme se dosta toga značajnog dešavalo na bh. političkoj sceni, dosta toga pročitate iz prve ruke na mnogobrojnim portalima i dnevnim novinama. Šokantna vijest nam je došla iz komšiluka, tačnije glavnog grada Švedske, Štokholma. Pitam se i ja, uostalom, kao i mnogi drugi, kako je moguće da Švedska akademija dodijeli Nobelovu nagradu za književnost austrijskom konverznom književniku Peteru Handkeu. O tome malo više od naših dopisnika koji su kompetentni od mene u toj oblasti. Za ostale priloge pobrinuli su se Banjalučani, rasuti po svijetu i oni koji su ostali u Banjaluci. Mi smo ponosni i na naše saradnike koji nisu iz našeg grada, ali pišu za Šehera i od srca im hvala. Saradnička lista je podugačka. Zeničanin, rahmetli Muharem Omerović, Mostarac Mišo Marić, nastanjen u Londonu. Iz istog grada svoje priloge je slao rahmetli banjalučki pjesnik Idriz Saltagić. Ljubica Perkman iz Njemačke, Dinko, Mišo, Rade i Radmila iz Banjaluke, Sarajlija Marijan Hajnal piše iz Izraela, Edin Osmančević i Adem Čukur iz Geteborga, Antun Džaja iz Rijeke, Atif iz Danske, Ozren iz Noršepinga, Elvira Šamljija-Krupić iz Francuske, Rudolf Kalajdžić i Mersad Rajić iz Kanade, Mesud, Fikret, Vasvija i Reuf iz Malmea, Vlado Bojer iz Amerike, Azra, Goran i Mirsad iz Motale, Sarajlija Namik Alimajstorović iz Londona, Ismet iz Slovenije, Suzana Kadić iz Štokholma, Sarajlija Branko Tomić iz Noršepinga, Sead Cerić iz Donjeg Yakufa, Prijedorčanka Senada Bečić iz Vernama, ma podugačka je lista onih koji pišu za Šehera. Naš magazin je otvoren za sve Bosance i Hercegovce, samo pišite. Magazin se sve više čita, vidimo to na internetu i brzini kojom nestaje ođstampani tiraž.

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve "Šehera Banje Luke".

<http://issuu.com/savezbi>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik

OSNOVAN/GRUNDTAD 2009.

Izdavač/Utgivare
SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktör

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zafko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić

Enisa Bajrić

Fatima Mahmutović

Ozren Tinjić

Nestžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekić (Slovenija)

Mišo Vidović (BIH)

Radmila Karlaš (BIH)

Mersad Rajić (Kanada)

Ljubica Perkman (Njemačka)

Reuf Jakupović (Švedska)

Dr Severin D. Rakić (Australija)

Dinko Osmančević (BIH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šehera Banjaluka,
Luvorgatan 12, 591 39 Motala
Telefon: +46(0) 739 872 284
Internet: www.issavez.se
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja preplata:
6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Rade Babić

25. susret Banjalučana u Göteborgu.....	4
Sjećanja koja (ne) blijede.....	10
Nana Fata: Bol je samo bol, nije smak svijeta!.....	15
Kolumna.....	16
Reportaža: Iz daljine se buka čuje... ..	18
Reagovanja.....	20
In memoriam: Idriz Saltagić.....	22
Sjećanje: Zemljotres.....	24
Titov poslednji “Konjički skok”	26
Putujući Evropom: Pariz.....	28
Sjećanja: Zembilj.....	34
Nove forme i vrijednosti.....	36
Godine koje se dvostruko broje.....	38
Mač u kamenu.....	40
Slike i stihovi: San vječni o ljepoti.....	42
Pjesnički krug dobrote.....	44
Tuga staračkih domova.....	46
Zijafet.....	48
Nove knjige.....	50
Grad duhova.....	52
Vicevi.....	54
Zlatni dečko.....	56
Podrška talentima.....	58

str.4

Trepere u nama listovi aleja

str.18

Iz daljine se buka čuje...

str. 28

Pariz

str: 40

Mač u kamenu

„Sve se u meni
probudilo, ovaj susret je
proljeće u našim srcima,
on je radost, ljepota i
sloboda...“ kazala je
nadahnuto gošća
druženja Rabija
Arslanagić, uz koju je
bio i njen brat zlatni
olimpijac Abaz. Ako
Arslanagić, koji je Zlatni
ključ grada domio i u
Švedsku, u zajedničkoj
želji da Banja Luka još
više bude ono što je i
ranije bila - otvoreni
evropski grad, u kojem
nećemo biti samo gosti ili
stranci, nego
uvažavani i ravnopravni.

TREPERE U NAMA LISTOVI ALEJA...

Foto: Goran MULAHSIĆ

Napisa: Fikret TUFEK

Godina po godina, susret po susret, i evo nas već na 25. druženju Banjalučana i naših prijatelja, koje je održano u Göteborgu 5. oktobra 2019., u Folks Park Molndal. Znaloo nas je biti i više, ali i ovog puta okupilo se nas skoro 400, sa više od 70 učesnika u programu. Organiziranim prijevozom doputovali su Banjalučani iz Malmea (Arlova, Landskrone, Halmstada), Orebra (Arboge), Motale i Noršepinga, a stigli su i brojni Banjalučani osobnim automobilima iz različitih mjesta u Švedskoj. Gosti večeri bili su sportista Abas Arslanagić Ako, dobitnik ovogodišnjih nagrada „Počasni građanin Banja Luke“ i „Zlatni ključ grada“, i Rabija Arslanagić, aktivistica i ranija predsjednica „Saveza žena BiH i Švedske“ u Švedskoj. Tokom večeri vođena je i humanitarna akcija za Asocijaciju „Fatma“ iz Banjaluke, i prikupljeno je 10.000 kruna, odnosno uplaćeno 1800 KM, za dvije jednogodišnje stipendije Džani Mešić (15), Medicinska škola, i Arijani Žerić (17), Ekonomska škola.

Sve je ovo bilo u organizaciji Saveza Banjalučana u Švedskoj, a uspješan domaćin bilo je Udruženje Banjalučana u Geteborgu, koje je organiziralo lijepu zabavu s „Dedo bendom“ i solistima Dedom Balićem i klavijaturistom Farukom Ademovićem. Nastupili su i folklor KUD „Behar“ Geteborg s koreografijama Amela Mulalića, hor „Zelena rijeka“ Orebro, hor „Bosanska kra-

jina“ Malme, glumci Sabahudin Bahtjaragić Cober i Muris Gozić, pisac Šemso Avdić i sazljaja Asim Hodžić. Organizirana je i bogata lutrija sa 25 nagrada, od kojih je prvu nagradu, avio-karta Vizz Aira Švedska – BiH, dobio Halid Demirović, Malme.

„Pjesma Banjaluci“

Manifestacija je najavljena čitanjem stihova poznatog banjalučkog pjesnika Ismeta Bekrića iz Pjesme Banjaluci:

*S vrha Šehitluka, zidina Kastela
u srce nas rani zelena strijela.
Sad kucaju srca žuborom Vrbase
i kao kad svjetar aleje talasa
Nosim te u srcu, čuvam te u duši,
pjevam samo tebi, mojoj Banjaluci.
Ti si radost oka, draga topla luka
ti si san djetinjstva, naša Banjaluka. ...*

Da se ne zaboravi, najava voditelja programa:

- Dobro veče! Dobro došli na jubilarni 25. susret Banjalučana u Švedskoj! Dobro veče, moja draga Banjaluko, dobro veče svima vama Banjalučanima u sali, ali i širom kugle zemaljske, jer živimo, nakon agresije na BiH, u više od 100 zemalja svijeta. Oko 85.000 Banjalučana je izbjeglo ili protjerano. Ovdje u Švedskoj živi oko 13.000, a u zemljama Sjevera (Norden) oko 20.000 Banjalučana. Banjaluka je imala dvije nesreće, jednu prirodnu, drugu društvenu:

katastrofalni zemljotres 1969, te agresiju na BiH i Banjaluku 1992-1995. BiH je prije rata imala skoro 4,4 milion, danas oko 3,3 miliona stanovnika. Od 1. januara 2018., BiH svaki dan napusti 115 osoba, što je godišnje oko 42.000 osoba! BiH će imati više stanovnika u dijaspori nego u matici. Dobro veče i dragi Banjalučani u gradu Banjaluci, jer mi se ne dijelimo na raseljene i one koji to nisu, podjela nema u srcima našim, banjalučkim! U našim srcima trepere žuti listovi banjalučkih aleja, u srcima teče brza rijeka Vrbas!

Banjalučki književnik Ismet Bekrić, piše u tekstu: „*Na kraju još jedne godine, Nijanse života ili slike zavičajne*“: „*Evo nas na kraju još jedne, i na početku još jedne, ko zna već koje, rasute – da ne kažemo izbjeglice – godine. Prvo nismo bili „ni tamo, ni ovdje”, a sad nastojimo biti – „i tamo, i ovdje”, ili „i ovdje, i tamo”, zavisno već kroz koji to prozor sjećanja i svakodnevnja posmatramo!*“

Čuveni pisac Erih Maria Remark napisao je: „Jednom izbjeglica, uvijek izbjeglica“. Sve je ovo u organizaciji Saveza Banjalučana u Švedskoj, za čije je osnivanje inicijativa potekla 1996., a koji je zvanično osnovan 1997. godine u Norrköpingu. U najbolja vremena Savez je imao više od 5.000 članova u 5 regija i sa 30-tak lokalnih udruženja – danas ima oko 2.000 članova u 11 udruženja. Predsjednici Saveza Banjalučana bili su: Reuf Jakupović 1997., Elvir Hasanić 1998., Mesud Mulaomerović 1999., Izudin Smalagić 2003. i Mirsad Filipović od 2006. Savez ima širok spektar djelovanja: od rada na povratku i registraciji imovine, vraćanja naziva ulicama, glasanja, do njegovanja tradicija kulture, humanitarne pomoći i naše afirmacije ovdje, gdje živimo. Od značajnijih aktivnosti važno je pomenuti „Vezeni most“, svakog ljeta u Banjaluci, dosada je održano 16 susreta, s tim da u sklopu toga značajno mjesto ima objavljivanje „Banjalučkih žubora“, punih 20 godina. Obilježavamo i 10 godina časopisa „Šeher Banja Luka“, izišao je 62. broj. Susreti Banjalučana u Švedskoj održavaju se od 1995., prvi Susret bio je u Orebru, pa sve do danas 2019. u Geteborgu, koji je i najaktivniji jer je u njemu održano čak šest susreta, u Motali 4, te u Orebru 3, po dva susreta održana su u: Noršepingu, Jonšepingu, Vekšju i Halmstadu, a po jedan u: Štokholmu, Malmeu, Landskroni i Nišepingu. Dakle, susreti su održavani od sada u 11 gradova. Večeras će nam biti lijepo, družićemo se, razgovarati, predstaviti naše goste i umjetnike, imati bogat kulturno-zabavni program. Želim vam lijepo i ugodno večer na 25. Susretu Banjalučana ovdje u Geteborgu!

Almaz Cerić, predsjednik Udruženja Banjalučana Geteborg:

– Dobro nam došli na jubilarni susret Banjalučana u Göteborg, ovdje već šesti, čime smo ponosni. Učinili smo sve u pripremi da susret bude uspješan. Posebno pozdravljam našeg počasnog i doživotnog predsjednika, koji je tu dužnost obavljao deset godina, Muhameda Ibrahimbegovića Paladu, koji će 23. novembra navršiti 90 godina! Nadamo se da će vam biti lijepo i ugodno uz bogat kulturno-zabavni program sa oko sedamdeset učesnika, te uz lutriju i poznati „Fare“ iliti „Dedo bend“. Želim vam lijep i ugodan boravak i zabavu.

Edin Osmančević, aktivista u ime dijaspore, konsultant korporacije u Švedbanci:

– Pozivam sugrađane da obilaze i vraćaju se svom gradu, kada god to mogu, te čuvaju vlastitu imovinu u RS. Posljednji primjer Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne odnose (RUGIP), upućen vlasnicima nekretnina na teritoriji opštine Ljubinje, kao i imaoćima prava, koji zbog bilo kojeg razloga nisu bili upisani u zemljišnim evidencijama koje se vode kod Republičke uprave za geodetske i imovinskoppravne poslove, da sporazumno, o svom trošku, u roku od 45 dana, obilježe neophodne granične tačke parcela u svom vlasništvu. Na RUGIP-ovoj oficijalnoj internet stranici se navodi da će imovina onih koji ne ispoštuju zahtjeve biti uknjižena na bh.entitet RS. Naravno da su ovo sulude

Susreti Banjalučana u Švedskoj:

1995. Orebro, 1996. Noršeping, 1997. Štokholm, 1998. Jonšeping, 1999. Geteborg, 2000. Malme, 2001. Vekšjo, 2002. Motala, 2003. Geteborg, 2004. Motala, 2005. Vekšjo, 2006. Geteborg, 2007. Noršeping, 2008. Geteborg, 2009. Orebro, 2010. Landskrona, 2011. Jonšeping, 2012. Motala, 2013. Nišeping, 2014. Geteborg, 2015. Halmstad, 2016. Motala, 2017. Halmstad, 2018. Orebro i 2019. Geteborg.

Ugodno druženje

Rabija i Fikret

Edin Osmančević

Predsjednik udruženja u Geteborgu, Almaz Cerić

Mirsad Hadžikadić

Reuf Jakupović i Abas Arslanagić

Seestra i brat, Rabija i Ako

Sabahudin Bahtijaragić Cober

ideje, jer nijedna vlast ne može otuđiti privatnu imovinu. Upozoravam da zvanično vlast Banjaluke sprovodi brojne represije nad svojim stanovnicima, ne rješavajući brojna ubistva, štiteći kriminalce i političare te zabranama okupljanja guši građanski revolt.

Prof. Dr. Mirsad Hadžikadić, „Platforma za progres“, video-poruka iz Banjaluke:

- Dragi moji Banjalučani, sve vas pozdravljam na 25. susretu Banjalučana i zao mi je što nisam s vama, ali mi je drago da zajedno razgovaramo o našoj jedinjoj domovini BiH, ali i o uspomenama i ljepotama moje i vaše Banjaluke, iskreno se nadajući da ćete se svi koji možete vratiti u svoju domovinu i Banjaluku. Ja se zalažem kroz „Platformu za progres“ za bolju i sretniju BiH, kojoj smo svi mi potrebni. Formirali smo odbor „Platforme za progres“ i u Švedskoj i pozivam vas da se uključite, jer svi smo mi kao pojedinci neophodni za budućnost BiH, svi možemo pomoći, bez vašeg doprinosa nema BiH. Političari nisu vlasnici BiH, ona je vlasništvo svih nas, a bez BiH nema ni nas!“

Gosti Susreta Banjalučana

Najavljujući sportsku legendu, voditelj Fikret Tufek je kazao: - Posebna mi je čast i zadovoljstvo da vam večeras mogu predstaviti doajena generacije rukometaša „Borca“, s prepoznatljivim nazivom „Romantičari s Vrbasa“. Za ovaj klub odigrao je 232, za reprezentaciju Jugoslavije 125 utakmica. Dva puta je nastupio i za reprezentaciju svijeta. Sa „Borcem“ je osvojio četiri titule prvaka Jugoslavije i pet titula pobjednika Kupa Jugoslavije. Kruna njegove karijere je titula prvaka Evrope. Sa reprezentacijom Jugoslavije osvojio je zlatnu olimpijsku medalju (Minhen 1972.) i dvije bronzane medalje sa svjetskih prvenstava. Kasnije, kao trener, imao je ništa manje uspjeha: dvije zlatne i po jedna srebrna i bronzana medalja sa najznačajnijih svjetskih takmičenja. Arslanagić je i autor tri knjige-udžbenika iz rukometa, naravno o ulozi i značaju golmana. U obrazloženju odluke o dodjeli priznanja „Počasni građanin Banja Luke“ i „Zlatni ključ grada“ navedeno je „da su njegovi vrhunski rezultati za vrijeme igranja, a kasnije i trenerske karijere imali veliki značaj i za promociju Banje Luke, postavljajući je na kartu svijeta, ne samo kao grada rukometa“.

Abas Arslanagić Ako:

- Zadnji put bio sam na Susretu Banjalučana u Motali, kada smo, nadam se, riješili problem mog dolaska, nisam došao - doveli ste me! Rođeni sam Dervenčanin, vjerovatno danas priznat i kao Banjalučanin, hajmo reći, derventski Banjalučanin! Kada ovo govorim, prisjetim se rahmetli Smaje Bećirbašića. U vrijeme kad smo imali problema oko vraćanja stanova, jednom prilikom ču ja njega zamoliti da mi pomogne da vratim stan. Smajo je u to vrijeme bio, ako se ne varam, sekretar Stranke za BiH, njegov odgovor je bio „Svi tražite da vam se pomogne oko vraćanja, vratite stan pa prodajte i ne vratite se“. Ja mu se zahvalim, i krenem sam to sređivati. Iznenadujuće, išlo je to mnogo brže nego što sam očekivao. Nekoliko godina kasnije, Stranka za BiH je pravila prijem za Bajram, prišao sam Smaji i rekao: „Smajo, ja vratih stan, nisam ga prodao, iako nisam „Banjalučanin“ (ističući meko „č“), ja Dervenčanin sam ipak ostao tu!“.

Drago mi je da se ponovo vidimo, sa istim razlogom, lijepo je ovo druženje u domaćoj atmosferi, banjalučkoj. Drago mi je vidjeti ovu mladost kako igra i nastavljaju folklornu tradiciju Banje Luke i BiH. Moram se osvrnuti na moje priznanje „Počasni građanin Banja Luke“ i „Zlatni ključ grada“, koje sam dobio 22. aprila 2019., u povodu dana oslobođenja Banje Luke. Moram priznati da sam bio ponosan na tu nagradu i činila me je sretnim. Međutim, u dijaspori je to primljeno i sa oprečnim mišljenjima. Neki su odobravali, a neki ne. Ono što bih htio naglasiti je, da priznanje ne pripada samo meni, ono pripada i cijelom bošnjačkom puku, kome i vi u dijaspori pripadate, zato to ima još veće težinu. Neposredno poslije rata, pravio se izbor najboljeg sportiste svih vremena u Republici Srpskoj. Jedan od organizatora izbora nazvao me je na telefon i pozvao na tu manifestaciju, koja se održavala u dvorani Borik. Prvo što sam ga upitao: „Neću reći da sam najbolji, da li sam među pet“, odgovor je bio: „Profesore, nisi ni među deset!“ Ja sam se zahvalio i rekao da neću doći. I sada, recite, da li je

to veliki pomak, ja sam prije svih tih sportskih laurata izabran za počasnog građanina Banje Luke! Smatram da je to veliki pomak, sa pravom se ponosim tim priznanjem.

- Ove godine Svjetsko rukometno prvenstvo bilo je u Danskoj i Nemačkoj, to je bila prilika bivšem reprezentativcu i rukometnom komentatoru Dancu Tomasu Ladegardu da promovira svoju knjigu „Svjetske rukometne legende“. Sa prostora eks Jugoslavije našlo se 12 imena, iz Borca (Radenović i Arslanagić), jedan dio knjige posvećen je Banjoj Luci i Borcu. Tomas biranim riječima kaže da je to bio grad rukometa i da je Borac bio „moćna kuća rukometa“ koja je rukometu podarila veliki broj vrhunskih svjetskih veličina. I da ponovim ono iz Motale, jedna velika svjetska rukometna velesila koja uz Francusku predstavlja dvije najmoćnije nacije na svijetu, nema rukometno olimpijsko zlato, Banja Luka ima dva. Sve te rezultate i sportske uspjehe je mlada rukovodeća struktura grada na čelu sa gradonačelnikom Igorom Radojičićem prepoznala i nagradila, još kad kažem da je odluka bila jednoglasna, mislim da je svaki kritički komentar suvišan. Drago mi je da je večeras među nama i moja sestra Rabija, koja je zasigurno duboko vezana sa ovim banjalučkim dijelom dijasporae, ja vam se svima zahvaljujem na pažnji koju joj ukazujete, obilazite je i pazite, kao da vam je najrođeniji dio porodice, hvala vam velika i uživajte u ovom divnom večerašnjem druženju! Hvala od srca na pozivu i što sam večeras sa Vama, kazao je Ako Abas Arslanagić.

Rabija Arslanagić

- Počeuću moju obraćanje, na ovoj divnoj večeri uz 25. susret Banjalučana, citatom Ive Andrića: „Pogledajte i oslušnite na čas tu ledenu tišinu koju ćete sresti u svim tekijama, medresama i džamijama i uopšte u svemu što pripada islamskom svetu. To je neka ledena a lepa tišina koja vas dočekae u nevidljivom zidu. Mene je muslimanski svet naučio tihošću koja je koristan savetnik u životu.“

Ja sam rođena u Trebinju, rasla sam u Derventi, ali sam za Banjaluku i njene ljepote rodbinom vezana. Ovo je za mene divna noć, uzbuđena sam i ushićena ovolikom posjetom, emocije su mi proradile i ovo je za mene divna noć sa osjećanjem zadovoljstva. Sve se u meni probudilo, ovaj susret je proljeće u našim srcima, on je radost, ljepota i sloboda, vrt obasjan mjesecinom, orošena livadom.! Bogatstvo je kad se Banjalučani i naš bh. narod skupe na jednom mjestu i pruže ruke jedni drugima, oslušnite i pogledajte tu „ledenu tišinu“ koja i ovdje treperi u nama i iznad nas! Sabur je to, ničija nije do zore gorila, hoću da kažem da će i našu dragu BiH objasiti „lepa tišina“ bez zveckanja oružja.! Sjećam se, ko danas, kad sam kao bh. izbjeglica iz Poljske (papire mi je poslao Asim Hođić, koji je imao restoran), došla u Göteborg, 19. marta 1993., te da smo se odmah po mom dolasku pripremali za Bajram, te kako je Hatidža, učiteljica iz Prijedora, ovdje sa bh. školom pripremala pite i baklave i sa kojim se entuzijazmom to radilo. Na bajramsku priredbu u pakistanskoj džamiji su došle pakistanske žene izbjeglice, koje su svoje zlato davale za pomoć BiH, bila sam inspirisana i na bosanskom govorila, prevodila je na engleski ljekar Sabina iz Osla, Pakistanke su bile oduševljene i poklonile su mi zlatno nalivpero koje i danas čuvam i sa njim pišem. Napisala sam i tada govor aktivistici Sabini Bengtsson, koja je dugo živjela u Švedskoj, ali kad ga je čitala primijetila sam da jedva zna bosanski! Najteže mi je kad naše žene pričaju između sebe švedski, a ne i bosanski, vjerovatno zato što ga slabo poznaju. Isto mnogi rade kod kuće! Uzbuđena sam, kad čitam velikana Musu Čatića, čiju pjesmu „Moja ispovijest“ treba kao himnu znati; ili kad pjesnikinja amatier iz Istada, Enisa Zaimović piše divne pjesme na bosanskom! Moja poruka: „Domovino, čuješ li me; Domovino, zima mi je; Domovino, strah me je; Domovino, ima nešto strašnije od noža i metka; Domovino, čuj me, unuk moj me zove; Unuk mi kaže „farmor“, jadam se ocu mome; Moj unuk govori švedski a ne i bosanski!“. Bosanski moramo čuvati i negovati!..

Podsjetih Rabiju, na to kako sam započeo otvaranje jedne od Saveznih smotri kulture i školstva u Švedskoj, prepuna sala, ja i Rabija smo radili na scenariju, kraj nje je rahmetli konzulica Jasminka Ustamujić, naum mi padose jaki stihovi pjesme Safeta Isovića „Ko to tamo ulicom pjevuši; Tuga mu se osjeća u duši; Ista tuga u meni se javlja; To je pjesma iz mog rodnog kraja; Svuda se sunce rada; Lijepa svaka je zemlja; Kao što je Bosna moja; Na svijetu ljepše

Asim Hođić

Musa Gazić

Hor iz Orebra

Hor iz Malmee

nema" – i zpjevalj je ponovo Rabiji! Ona je bila heroína večeri, o njoj smo govoriili, pa joj i pjesme pjevali, jer ona živi za knjige, veliki je znalac naših i svijet-skih pisaca, najdraži poklon joj je knjiga.

Musa Čazim Čatić „Moja ispovijest“: „Kako je gadno ulizica biti; I drugima smradne cjelivati stope; Kako je gadno, proseć suze liti; Da tuđi skutovi u njima se tope: - Kako je gadno rob ljudima biti!“

Kulturni program

Nastupi KUD-a „Behar“ Geteborg, na početku i kraju, ispraćeni su ovacijama i aplauzima, koje su zaslužili najmlađi folklorši, njih 21, izvođeci igre naroda iz BiH u koreografiji poznatog Amela Mulalića. Predsjednik udruženja, koji ima blizu 80 članova, agilni je Neđžad Džaferović. **Asim Hodžić** je na saziu podobro zapalio publiku koja je s njim pjevala, posebno pjesme o Banjaluci. **Hor žena „Bosanska krajina“** Malmje izveo je melodije: „Haj otokao

Predsjednik Saveza Banjalučana: Mirsad Filipović

Semso Avdić

Džana i Arijana

je Banjaluka postala" i „Zelena rijeka“, pod upravom Azre Muftić (Jajce), a s njom su nastupile: Senada Smajić (Bosanski Brod), Belkisa Zjajo (Banjaluka), Hajrija Malkić (Banjaluka), Ehlimana Dizdarević (Mrkonjić Grad), Fatima Obradovac (Vrbanja, Banjaluka), Fadila Bijiđić (Banjaluka), Mirsada Bočilo (Glamoc), Sena Drobić (Banjaluka), Nusreta Haskić (Teslić) i Šećira Velagić (Janja, Bijeljina). Lijep prijem i aplauz publike. Posebno su raspevani bili članovi (16 nije došlo zbog sprječivosti) mješovitog **Hora „Zelena rijeka“ Orebro**, voda Mirsad Mahmutović (Banjaluka), gitara, pratnja na harmonici prof. Fikret Kurbegovića (Prijeđor), s kojima je publika zajedno pjevala i uživala uz melodije: „Zelen lišće goru kiti“, „Pokraj puta rodila jabuka“, „Vihor ružu niz polje tjerase“, „Sejdeđu majka buđaše“, „Čudila se aman ja“ i „Zvijezda tjera mjeseca“. Toliko su dobro pjevali da sam im se pridružio i voditelj. Vrijedi pomenuti članove ovog raspevanog hora: Neđžad Asić, Akif Spahić, Sabahudin Bahtijaragić, Fikret Hojić, Šerif Čehajić, Ismet Nadarević, Mehmed Begović, Admir Memić, Senad Demirović, Fatima Mahmutović, Nerzeta Basić, Minka Lović, Aisa Hojić, Baisa Krupić, Fadila Begović, Ajša Dervešević, Suada Kurbegović, Zora Begović, Murisa Memić i Elvira Memić.

Glumac, banjalučki boem i šeret **Sabahudin Bahtijaragić Cober**, osvobje je publiku nadahnuto govoreći pjesmu „Majka na rijeci“, nedavno preminulog pjesnika iz Londonu Idriza Saltagića. Govorio je Cober emotivno i pjesmu Ismeta Bekrića „Klupa na kraju aleje“, iz teksta „Na kraju još jedne godine – Nijanse života ili Slike zavičajne“, te pobrao veliki, snažan aplauz. Stihovi iz „Klupa na kraju aleje“ još uvijek mi odzvanjaju u ušima: „Klupa na kraju aleje; Imena mnoga pamti; Ona je stanica prva; Na kojoj ljubav pamti. I aplauz ne prestaje. **Monodramu „Ona priča, a ja je rijetko slušam“** izveo je mladi **Muris Gozić** (23), priča o starijem čovjeku koji je kasno došao tobe (sebi), glumeci i govoreći kroz poeziju, što je publika dobro primila. Murisov otac Elvedin je iz Banjaluke, Novoselija/Halili, te njegova monodrama miriše Banjalukom. **Pjesnik romskog porijekla Semso Avdić**, Banjalučanin, upravo je došao sa Međunarodnog romskog festivala poezije, održanog u Beogradu 27. septembra 2019, gdje je osvojio prestižno 3. mjesto. Publici je nadahnuto govorio pjesme: „Dvorac moga oca“ (što je ustvari šator) i „U vinu je istina“.

Voditelj brojnih programa, posebno posvećenih Susretima Banjalučana, **Muharem Sitnica Sića**, Banjaluku je u duši osjećao, te piše u tekstu „Grad ljubavi“: „Vrijeme neumitno teče, u nama izvor sjećanja u dosad 22 održana Banjalučka susreta. I kada ih bude trista, neće sve stati, koliko je ljepote bilo, mladosti, radosti i ljubavi.“ Ili... „Banjaluka u sruca“; „Banjaluka, sva ljepota voljenog grada sila se u meni. Više nisam tam, ali Banjaluka je u mom sruca, sunceć okupana, u žuboru Vrbasa i ljepoti zelenila, mozaik prošlosti i zbivanja i simbol postojanja i sjećanja.“ Najnoviju zbirku, „U hladu starih platana“, objavila je **Subha Buba Petrović**, sve posvećeno Banjaluci. Poslala je 10 knjiga besplatno da ih podjelje: Pet Saveza Banjalučana i pet za tombolu, kao svoj do-prinos.

Pismo iz Sjeverne Amerike

Piše mi prijatelj, drugar Banjalučanin, iz daleke Sjeverne Amerike: „Nisu oni vrijedni sekiracije. Zamisli samo da se tu radi o profilu ljudi koji su Šehar mogli nazvati Sipskim Toplicama i Šehitluke Banj Brđom... Radi se o sitnim, malim dušama, koji žele napakostiti. Mi koji ne živimo više u našoj Bosni, ipak smo sretniji od tih nesretnika koji tu žive... Te male sitne duše su izradile sistem da nas ponizavaju po nacionalnoj osnovi ili po osnovi: „otišli“ – „ostali“... Jedino što mogu reći da smo mi taj rat izgubili od najnižeg ljudskog roda i da oni koji su pobijedili čine sve što mogu da nam otežaju koliko god to mogu.“

Humanitarna akcija: 10.000 kruna - za stipendije

Na Susretu Banjalučana u Göteborgu vođena je i humanitarna akcija za stipendiranje dvoje učenika iz Asocijacije „Fatma“ u Banjaluci, koju je inicirala predsjednica asocijacije Mirsada Delnezirević, a na Susretu Banjalučana vođio **Mesud Mulomerović**, koji je i sam pomogao sa članovima šire porodice:

- Tokom večeri u akciju se uključilo **65 Banjalučana** i prikupljeno je **10.000 kruna**, ili 1.800 KM, koje su već predane Asocijaciji „Fatma“ u Banjaluci. Jednogođišnje stipendije dobile su: **Džana Mešić** (15), odlikać, pohodać

Medicinsku škola – farmaceutski tehničar, nezaposlena oba roditelja i sestra, te **Arjana Žerić** (17), odlikaš, pohađače Ekonomsku školu – poslovnopravni tehničar, živi sa didom i majkom. Veliko angažiranje u akciji iskazao je Mesud Mulaomerović, koji je na kraju susreta informisao prisutne o iskupljenoj pomoći.

Mirsada Delnezirević javila se iz Banje Luke:

- Zahvaljujemo se svima Banjalučanima, u ime Asocijacije „Fatma“, koji su omogućili dvije stipendije za školovanje ove dvije djevojčice, odlikašice, lošeg imovinskog stanja. Ponosni smo na sve vas koji ste priložima od ukupno 1.800 KM omogućili školovanje sa dvije stipendije u školskoj 2019./2020. godini Džani Mešić i Arjani Žerić, koje vam se od srca zahvaljuju. Tako se voli i po-maže svoj grad!

Esma Kitan, aktivistica u Udruženju Geteborg:

- Sve je zaista proteklo lijepo, ovo je Susret koji ćemo pamtili, nije džaba jubilarni. Prodano je dosta ulaznica, s tim da djeca i učesnici nisu uzimali karte, što je relativno dobro. Svake godine, nažalost, sve je manje posjetilaca. Lutrija je bila uspješna, podijelili smo 25 lijepih nagrada. Kuhinja je prodala više od 150 porcija čevapa, pravih banjalučkih. Sve u svemu, bili smo dobri domaćini, svima pri ruci!.

Faruk Sarajlić, aktivista Norrköping:

- Svi su ovi susreti lijepi, ovaj je neobičan jer je jubilarni. Fino druženje, solidan program, dobar domaćin, raspjevano, sa rajom, pomalo uz šank, svi smo kao jedna duša, banjalučka!

Fatima Mahmutović, potpredsjednica Saveza, aktivistica iz Orebra, članica hora "Zelena rijeka":

- Mi smo kao porodica u horu. Ima nas oko 40, svi nisu mogli doći, žaliće što nisu, jer ovo je nezaboravno večer, publika je pjevala cijelo vrijeme sa nama, fantastično, nezaboravno!

Muhamed Ibrahimbegović Palada, aktivista, počasni predsjednik Udruženja Banjalučana Geteborg:

- Sa posebnim osjećanjima sam ovdje večeras, na 25. susretu Banjalučana, jer više od 10 godina sam bio predsjednik Udruženja u Geteborgu, ali i aktivista u sportu i Savezu, posebno na susretima u Banjaluci. Sa suprugom Safijom sam uživao prije svega u sretanju mojih Banjalučana, to je nešto što se ne može zaboraviti. Napunio 90 godina 23. novembra (moja supruga Safija puni 77 godina 8. novembra!) i za mene su Susreti Banjalučana nešto što se samo može doživjeti. Želim da se sretnemo bar još jednom, na 26. Susretu Banjalučana, koji će kako sam čuo, vjerovatno biti u Noršepingu.!

Pjesma, ples i igra do ponoći

Pjesma banjalučka orila se usred Geteborga do ponoći uz "Fare bend" i divne sevdalinke Dede Balića. Miris banjalučkih čevapa Sirio se 2.000 kilometara, sve do Banjaluke. Na kraju kolo i obavijest da se Susret završava, što mnogi nisu željeli, tražeći da se zabava nastavi. Neumorne su bile posebno Banjalučanke, mlade i starije, te pokoji muškarac. Na podiju gužva, krkljanac, uvijek oko stotinu razigranih. Za hastalima raja teferiči, „Ko nekad u osam“! Bez najmanjeg izgreda ili incidenta. Usluga perfektna, konobari obučeni u žute majice s natpisima „25. Susret Banjalučana – Göteborg 5.10.2019.“. Vraćam se autobusom sa 54 Banjalučanina, pjesma ne prestaje, služe se bh. specijaliteti, vino, pivo, čevapi, baklave, hurmašice: Halmstad, gdje je pauza i gdje se na parking u ori i igra u kolu u 03.00 sati, potom Banjalučani s pjesmom nastavljaju autobusom za Landskronu, Arlov i napokon Malmu u 04.30 sati. Nigdje umora, pjesma banjalučka odzvanjala je od Geteborga do Malmu! Ne znam više ni gdje mi je domovina, ovdje u Švedskoj ili Banjaluci?!

Meni u ušima zuji cijelo vrijeme drugi dio Bekrićeve "Pjesme o Banjaluci":

*"I hiljade kuća može da se sruši
al' ne može nikad ti u našoj duši.*

*Tu u tom beskraju ti si poput gnijezda
iz kojeg se vidi najljepša zvijezda.
Nosim te u srcu, čuvam te u duši
pjevam samo tebi mojoj Banjaluci.
Ti si radost oka, draga topla luka,
ti si san djetinjstva, naša Banjaluka..."*

Folklorna grupa "Behar" iz Geteborga

Bila zadužena za tombolu: Esma Kitan

Safija i Muhamed Ibrahimbegović

SJEĆANJA KOJA (NE) BLIJEDE

Tekst i ilustracije:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Jedanaesti je juli 2019. godine. Kao i godinama ranije, tog dan bio sam „prikovan“ za ekran televizora. Nisam bio sam. S prijateljem Švedanom, dobrim poznavoцем jugoslavenske novije istorije, gledam specijalnu emisiju, u kojoj se smjenjuju potresni snimci genocida nad Bošnjacima u Srebrenici u julu 1995. godine. Baš tako, gledam. Ton sam, naime, isključio na prijedlog prijatelja, koji mi reče: „Riječi ne mogu kazati ono što može slika“. U toku gledanja ponekad bih, onako krišom, bacio pogled na prijatelja, u čijim očima sam jasno vidio da ga snimci potresaju. Ponekad bih mu, sa samo nekoliko rečenica, komentarisao neki od snimaka. Nakon što smo odgledali emisiju, moj prijatelj uzdahnu i reče: „Užas, za mnoge iz bivše Jugoslavije ovo i još mnogo toga iz posljednjeg rata ostaće kao najtamnija mrlja u njenoj istoriji. A samo nekih tridesetak godina prije tog nesretnog posljednjeg rata, vi Jugoslaveni (mnogi diljem svijeta nas, naime, još uvijek tako oslovljavaju) bili ste, s pravom, ponosni na vašu noviju istoriju, posebno na vašu herojsku borbu protiv pomahnitalog njemačkog fašizma“. „A šta ti znaš o tome, o toj našoj borbi?“ - upitah ga,

Genocid u Srebrenici - najtamnija mrlja u istoriji srpskog naroda
Juli 1941. godine - „sveti“ mjesec Narodnooslobodilačke borbe
Borba protiv njemačkog okupatora - skoro da je zaboravljena
Apсурd - ne proslavljati Dan ustanka, a proslavljati Dan pobjede

nekako nesmotreno. „Znam dovoljno, a znaš li ti da smo mi Švedani tužni, mada to ne govorimo, što nismo, kao i vi, učestvovali u borbi protiv fašizma, pošasti koja je prijetila da uništi maltene cijeli svijet. Bili smo, kao što znaš, neutralni. Ali bilo je to samo formalno, jer smo, kao što takođe znaš, u mogoćemu pomagali nacističku Njemačku, a sve to samo da bi sačuvali vlastitu kožu. Našu zemlju nije moglo „oprati“ ni to što je odmah nakon završetka rata primila veliki broj izbjeglica, posebno logoraša“.

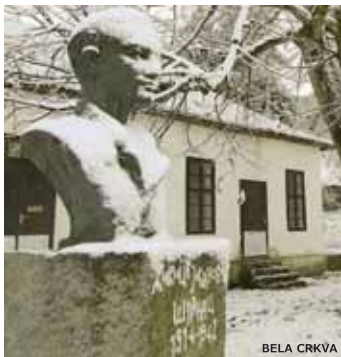
Iz ovih prijateljevih riječi zaključio sam da on ne zna baš mnogo o tome da je, ne samo tokom posljednjeg rata nego i tokom perioda od njegovog završetka pa naovamo, mnogim tamnim mrljama „išarana“ baš ta, kako on sam reče, jugoslavenska herojska borba protiv fašizma. Zato ja njemu, da bih upotrijebio njegovo znanje o nama s prostora bivše Jugoslavije, onako na brzaka prepričah presudne događaje s početka rata 1941. godine te „šaranje“ tih događaja u periodu nakon demokratskih promjena (čitaj, sloma komunizma). Evo te moje priče ispričane prijatelju, koju želim da podijelim i sa čitaocima magazina Šeher Banja Luka.

Najprije da se podsjetimo početka ustanka 1941. godine u tada Kraljevini Jugoslaviji. Hitlerovska soldateska, koja je već harala Evropom, bez objave rata izvršila je napad na našu zemlju, najprije bombardovanjem glavnog grada Beograda 6. aprila 1941. godine, a potom prodorom okupacionih snaga sa svih strana naše zemlje. Već 17. aprila zemlja je i zvanično kapitulirala potpisivanjem bezuslovne kapitulacije. Kraljevska porodica Karađorđević i pojedini članovi Vlade prethodno su „podvišvi rep“, već bili napustili zemlju, s ciljem da tobože iz inostranstva (danas bismo rekli „na daljinski“) rukovode zemljom. Cijeli teritorij zemlje podijelili su okupatori Njemačka, Italija, Bugarska i Mađarska. U opštem rasulu i nesnaženju u prvim mjesecima nakon kapitulacije najbolje se snašla Komunistička partija Jugoslavije, čije je djelovanje inače bilo zabranjeno pa je djelovala u ilegali. Josip Broz Tito, tada generalni sekretar Komunističke partije Jugoslavije, sazvao je sjednicu Politbiroa Centralnog komiteta. Sjednica je održana u Beogradu 4. jula 1941. godine radi dogovora o podizanju opštenarodnog oružanog ustanka. Nakon sjednice narodima Jugoslavije upućen je proglas s pozivom na ustanak, a u njemu je između ostalog stajalo: „Sada je vrijeme, sada je kućno čas da se dignete svi kao jedan u boj protiv okupatora i njihovih domaćih slugu, krvnika naših naroda“. Kuća u kojoj je održana sjednica pretvorena je poslije rata u muzej „4. juli“, a ispred nje je postavljena skulptura „Poziv na ustanak“. Počevši od 1956. godine, 4. juli se u svim jugoslavenskim republikama proslavljao i kao praznik, pod nazivom Dan borca. A šta se desilo nakon raspada Jugoslavije? Muzej je zatvoren 2000. godine, a kuća je dobila drugu namjenu. Danas ni u jednoj od „novokomponovanih“ država na jugoslavenskom prostoru Dan borca nije praznik. „Zaboravilo“ se na 4. juli 1941. godine, na sjednicu Politbiroa i na proglas. A da nije bilo toga, bez sumnje je da ne bi bilo ni ekspresne reakcije na proglas, reakcije naroda predvođenog komunistima - naroda koji se, kao što ćemo u nastavku teksta vidjeti, počevši već od 7. jula, počeo dizati na ustanak. Danas na 4. juli 1941. godine, nesporno jedan od istorijskih dana svijetle prošlosti naroda Jugoslavije, podsjeća samo skulptura „Poziv na ustanak“, koja se, srećom, još uvijek nalazi na istom mjestu na kojem je nekada i postavljena.

Kao Dan ustanka naroda **Srbije** proslavljao se 7. juli 1941. godine. Naime, tog dana je u Beloj Crkvi (kod Krupnja) održavan tradicionalni seoski vašar, na kojem se u poslijepodnevni satima pojavila i grupa partizana jedne partizanske čete. Politički komesar čete Žikica Jovanović Španac - nadimak potiče iz učešća u Španskom građanskom ratu - tom prilikom je, ispred seoske kafane, ubio dvojicu kvislinških žandarma, nakon neuspjelog pokušaja njihovog razoružavanja. Imajući u vidu da je kvislinška vlast bila u potpunosti u službi okupatora, ovaj događaj u Beloj Crkvi je proglašen za početak ustanka naroda Srbije protiv fašizma. Kao državni praznik u Srbiji ovaj dan se zadržao i nakon raspada Jugoslavije, sve do jula 2001. godine, kada je ukinut odlukom Vlade Srbije - predsjednik Zoran Đinđić. Paradoksi je (a možda danas više i nije) da je Srpska pravoslavna crkva omogućila da se u porti crkve sv. Đorđa u Beloj Crkvi podignu spomenici ubijenim žandarmima, jednom 2000, a drugom 2002. godine.

Na spomeniku ovog drugog je i rečenica: „Ubijeni si od bezbožničke ruke, a na greh i sram srpskog roda“. A šta tek reći za njihovu zvaničnu rehabilitaciju. Oni su, naime, rehabilitovani sudskom odlukom u Šapcu 2008. godine jer su, kako stoji u sudskoj odluci, „ubijeni bez sprovedenog postupka i sudske odluke, iz ideološko-političkih razloga, kao žrtve progona i nasilja od strane pripadnika partizanskog pokreta, čime je povređeno njihovo pravo na život“. Danas na 7. juli 1941. godine podsjećaju samo spomen-muzej „7. juli 1941. godine“ i tri spomen-biste, od kojih je jedna Žikica Jovanovića Španca. Muzej se nalazi u zgradi u kojoj se nalazila kafana ispred koje se ubistvo i desilo, a biste su vani ispred zgrade. Žikica Jovanović Španac poginuo 12. marta 1942. godine u borbi s četnicima Koste Pećanca. Još za života bio je proslavljen partizanski komandant i komesar. Na lični prijedlog Josipa Broza Tita proglašen je narodnim herojem Jugoslavije 6. jula 1945. godine.

Početak ustanka naroda **Crne Gore** nije imao sporadični karakter. Naprotiv, bio je to opštenarodni ustanak, čiji početak je bio 13. jula 1941. godine, u vrijeme neposredno nakon pokušaja formiranja proitalijanske crnogorske vlade. Toga dana su gerilski odredi napali i razoružali italijanske posade u Virpazaru (na obali Skadarskog jezera) i još nekim mjestima. A već slijedećeg dana ustanak se rasplamsao i u mnogim drugim mjestima širom Crne Gore. U razoružavanju ili uništavanju italijanskih posada učestvovalo je više od 30.000 ustanika. Bio je to najveći ustanak u porobljenoj Evropi te 1941. godine, prve ratne godine borbe protiv fašizma. Ustanici su tada osvojili i najveći okupatorski garnizon u Evropi (oko 1.000 vojnika i starješina). Za samo 12 dana ustanici su od okupatora oslobodili već dio teritorije Crne Gore. Priprema za ustanak rukovodio je Milovan Đilas, tada visoki partijski i vojni rukovodilac. Đilas će kasnije, u ratu i nakon njega, biti jedan od bliskih saradnika Josipa Broza Tita - sve do razlaza početkom 1954. godine, kada će mu, na kraju, biti oduzeta i sva ratna odlikovanja, a među njima i Orden narodnog heroja, koji mu je bio dodijeljen 27. novembra 1953. godine. Za ustanak u Crnoj Gori veže se i jedan fenomen, ako se tako može reći. Naime, skoro 10 odsto učesnika ustanka bili su napredni crnogorski intelektualci. Ovaj opštenarodni ustanak, započet 13. jula 1941. godine, ugušen je već početkom avgusta iste godine - nakon jake ofanzive italijanskog okupatora. Do 2005. godine 13. juli se proslavljao kao Dan ustanka naroda Crne Gore, a od te godine kao Dan državnosti Crne Gore, kao sjećanje na Berlinski kongres 1878. godine, kada je 13. jula te godine priznata nezavisnost Knjaževine Crne Gore, ali istovremeno i kao sjećanje na 13. juli 1941. godine. Spomenik u Virpazaru, koji je podignut u znak sjećanja na 13. juli 1941. godine, i dan-danas, kao i ranije, za Crnogorce ima posebnu vrijednost u istorijskom i arhitektonskom smislu.

VIRPAZAR

Slovinci su kao Dan ustanka naroda **Slovenije** proslavljali 22. juli 1941. godine, dan kada je jedna manja ilegalna partizanska grupa izvela oružanu akciju protiv okupatorskih saradnika kod sela Tacen (u blizini Ljubljane). Neposredno nakon toga ova grupa se spojila s drugim grupama te je tako formirana i prva partizanska četa, koja je već u avgustu izvodila akcije na uništavanju neprijateljske imovine i telefonskih veza. Organizator akcije kod Tacena bio je slovenački komunista Lojze Kebe. On će u oktobru 1942. godine biti ranjen i umrijeti 20. oktobra od posljedica ranjavanja. Za narodnog heroja Jugoslavije proglašen je 5. jula 1951. godine. Spomenik slovenačkim palim borcima (u obliku kamenog mlinskog kola), koji je podignut u Tacenu, i danas je zorno podsjećanje na početak ustanka naroda Slovenije protiv okupatora. Poslije raspada Jugoslavije Slovinci su 1991. godine ukinuli proslavu Dana ustanka naroda Slovenije, ali se nisu odrekli sjećanja na borbu protiv okupatora pa su ustanovili novi praznik - Dan otpora protiv okupatora. Za datum su izabrali 27. april 1941. godine, kada je u Ljubljani osnovana Oslobođilačka fronta Slovenije i čiji se dan osnivanja inače ranije proslavljao kao republički praznik. Već od samog početka, značajnu ulogu u djelovanju Oslobođilačke fronte Slovenije imao je Edvard Kardelj, dugogodišnji najbliži Titov saradnik, posebno u poslijeratnom periodu. Za narodnog heroja Jugoslavije Kardelj je proglašen 20. novembra 1951. godine. Nije na odmet pomenuti da je od svih jugoslovenskih zemalja nastalih raspadom Jugoslavije, Slovenija najmanje podlegla antikomunističkoj histeriji revizije istorijskih ocjena antifašističke borbe.

TACEN

Dan ustanka naroda **Hrvatske** obilježavao je godišnjicu oružane akcije ličkih gerilskih odreda na žandarmeriju u selu Srb (u jugoistočnom dijelu Like) 27. jula 1941. godine. Ta akcija je, inače, bila koordinirana s akcijom gerilskih odreda na ustaške posade u Drvaru i okolnim mjestima, dakle u Bosni i Hercegovini. Vrlo brzo nakon uspjeha ustanika u Srbu, ustanak se proširio i na druga okolna mjesta, a potom i na cijelu Hrvatsku. Za početak ustanka u Hrvatskoj vezano je i ime Marka Oreškovića Krtitje. Ovaj sudionik Prvog svjetskog rata, predratni revolucionar i učesnik Španskog građanskog rata u Liku je došao po nalogu CK KPJ, da pomogne u organizovanju ustanka. Samo nekoliko mjeseci nakon ustanka u Srbu, tačnije 20. oktobra 1941. godine - po povratku iz Drvara - ubijen je, a njegova smrt i dan-danas je kontroverzna. Po službenoj verziji ubili su ga četnički elementi u partizanskom jedinica. Za narodnog heroja Jugoslavije proglašen je 26. jula 1945. godine. Poslije rata postao je jedna od istinskih ikona Narodnooslobodilačke borbe. Kontroverzan je i sam ustanak u Srbu. Nesporno je da su veliki uticaj na ustanak u Srbu imali prethodni učestali ustaški zločini nad srpskim stanovništvom ovog kraja: teror, masovne internacije, paljevine ognjišta i masovna ubijanja - čak djece, žena i starijih osoba. Nesporno je, međutim, i to da su se ustanici ponašali osvetoljubivo i takođe vršili zločine, i takođe nad djecom, ženama i starijim osobama. Na jednom od svojih posljednjih obračanja na obilježavanju početka ustanka u Hrvatskoj, reče to i Milorad Pupovac, predsjednik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj: „Ustanak je nastao zbog strašnih ustaških zločina, ali je u ustanku bilo i ubijanja iz osвете”. U znak sjećanja na 27. juli 1941. godine, u Srbu je podignut spomenik. U ovom posljednjem ratu spomenik su 1995. godine porušili pripadnici hrvatske vojske. Šesnaest godina nakon toga, dakle 2011. godine, spomenik je ipak obnovljen - visok je 15,5 m. Već od 1991. godine u Hrvatskoj se 27. juli 1941. godine ne proslavlja kao državni praznik. Umjesto njega proslavlja se 22. juni 1941. godine, a to je dan kada je u blizini Siska formiran Prvi sisački partizanski odred, kao najgovestijati antifašističkog otpora u Hrvatskoj. Ovaj odred je ujedno bio i prva antihitlerovska jedinica u tadašnjoj okupiranoj Jugoslaviji. Prvi komandant odreda bio je Vlado Janić Čapo, koji je kasnije, u toku rata, obavljao visoke političke dužnosti, a na visokim vojnim funkcijama bio je i nakon rata. Odlikovan je Ordenom narodnog heroja 20. decembra 1951. godine.

SRB

Početak ustanka naroda **Bosne i Hercegovine** smatra se akcija gerilskih odreda na ustaške posade u Drvaru i okolnim mjestima 27. jula 1941. godine. Akcija je, kako je već rečeno, bila koordinirana s akcijom ličkih gerilskih odreda na žandarmeriju u selu Srb u Hrvatskoj. Gerilcima su se ubrzo pridružili i mnogi seljaci. Tog dana uništene su mnoge žandarmerijske stanice, a zauzeti su Drvar i Bosansko Grahovo. U slobodnom Drvaru je nedugo iza toga formirana drvarska brigada, prva brigada Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Drvar je, da podsjetimo, čak dvije trećine rata uspio biti slobodan grad. Poznat je i po velikoj vojnoj operaciji - desantu 25. maja 1944. godine, koji su Hitlerovi elitni vojnici izveli s ciljem da likvidiraju ili zarobe vrhovnog komandanta Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije maršala Tita. Zahvaljujući prije svega herojstvu Drvarčana, operacija je bila bezuspješna. Drvar je dao je i petnaest narodnih

heroja, a i sam grad je odlikovan Ordenom narodnog heroja. Plan oružane akcije izvedene tog 27. jula 1941. godine izradio je Milutin Morača, koji je, kao rezervni oficir, imao vojno iskustvo. Kasnije, u toku rata Morača je obavljao visoke komandne dužnosti. Ordenom narodnog heroja odlikovan je 20. decembra 1951. godine. Monumentalni spomenik podignut palim borcima u Drvaru srušen je od strane hrvatske vojske 1996. godine, a nakon što je potpisan Dejtonski mirovni sporazum. Evo, već 23 godine nakon tog gnusnog čina, samo dotrajale stepenice i prazan postament svjedoče o tome da je na tom mjestu nekada stajao spomenik. I dok spomenik čeka na „vaskrsenje“, uskoro će biti završena izgradnja monumentalnog spomen-krsta u centru Drvara, koji je posvećen borcima Vojske Republike Srpske poginulim u posljednjem ratu. Paradoksalno zvuči da se u Bosni i Hercegovini, koja je bila poprište pet od ukupno sedam najvećih vojnih operacija (neprijateljskih ofanziva) u Drugom svjetskom ratu na tlu Jugoslavije, danas zvanično kao državni praznik ne proslavlja nekadašnji Dan ustanka naroda Bosne i Hercegovine, a niti jedan drugi dan iz četverogodišnje herojske borbe njenih naroda protiv okupatora. U tom pogledu, a posebno ako dodamo da nema ni spomenik kao sjećanja na Dan ustanka, Bosna i Hercegovina je na posljednjem mjestu među državama nastalim raspadom Jugoslavije. Ista je situacija i u oba bosansko-hercegovačka entiteta. Republici Srpskoj možda možemo i pogledati kroz prste. Ona, zaboga, kao slijepac u svemu slijedi majčicu Srbiju, mada Srbija, kako već rekossmo, ipak ima muzej i spomen-biste. A možemo li pogledati kroz prste Federaciji Bosne i Hercegovine? Ne, nikako. Posebno s obzirom na iskustvo njenih žitelja iz posljednjeg rata.

Danom ustanka naroda **Makedonije** obilježava se godišnjica napada Prilepskog partizanskog odreda na bugarsku policijsku stanicu, zatvor i telefonsku centralu u Prilepu. Bilo je to 11. oktobra 1941. godine, čime je otpočeo masovan oružani ustanak protiv fašističke Njemačke te bugarske i italijansko-albanske okupacije. Iako je već u aprilu pa i narednim mjesecima 1941. godine bilo sabotaža i diverzija, do organizovanog i masovnog ustanka nije došlo sve dok nije došlo do smjene partijskog rukovodstva, koje je bilo probugarski nastrojeno. Na čelo novog partijskog rukovodstva tada je došao Lazar Koliševski, koji će nepune četiri decenije kasnije biti i prvi predsjednik Predsjedništva SFRJ, nakon Titove smrti. Ovaj revolucionar i bliski Titov saradnik je i nosilac Ordена narodnog heroja Jugoslavije, koji mu je dodijeljen 30. jula 1952. godine. Prilep s pravom slovi kao izrazito revolucionaran grad: u toku rata njen svaki treći žitelj bio je učesnik Narodnooslobodilačke borbe. Petnaestorica su odlikovana Ordenom narodnog heroja, a i sam grad je nosilac tog ordena. U Prilepu se nalazi i spomenik posvećen borbi naroda Makedonije protiv fašizma. Makedonija je jedina država nastala raspadom bivše nam domovine koja je zadržala autentično sjećanje na Dan ustanka naroda Makedonije. I danas je 11. oktobar državni praznik, a i danas je 11. oktobar 1941. godine ono što je bio kada je Makedonija bila jedna od šest republika u Jugoslaviji - Dan ustanka naroda Makedonije (Den na narodnoto vostanie).

Tokom četiri godine bespoštedne borbe protiv fašizma te ustaških i četničkih kolaboracionista, poginulo je više od 300.000 boraca Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije, a civila neuporedivo više. Poginuli borci su svoj život utkali u našu slobodu. Nije daleko od istine: da nije bilo njih, bogzna šta bi bilo s nama. Najistaknutiji učesnici Narodnooslobodilačkog rata su odlikovani Ordenom narodnog heroja Jugoslavije. Ovaj orden je po rangu treći jugoslavenski orden uopšte, odnosno drugi po rang u kada su u pitanju vojni ordeni. Već krajem 1941. godine Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije je ustanovio titulu Narodni heroj Jugoslavije. Tu titulu su do avgusta 1943. godine, kada je Vrhovni štab umjesto titule ustanovio Orden narodnog heroja Jugoslavije, dobila ukupno 24 borca. Svime njima je kasnije umjesto titule pripao Orden narodnog heroja. Prvim narodnim herojem Jugoslavije proglašen je neustrašivi Petar Leković, bivši srpski vojnik iz Prvog svjetskog rata. Bili je to već u februaru 1942. godine. Leković je poginuo u junu iste godine, dakle samo nekoliko mjeseci nakon dobijanja titule. Do kraja rata ukupno su 163 borca proglašena narodnim herojem. Najveći broj proglašenja bio je u periodu između 1951. i 1955. godine. Ukupno su 1.332 jugoslavenska državljana narodni heroji, od toga 91 žena. Najveći broj njih, više od dvije trećine, odlikovan je posthumno. Među narodnim herojima je čak deset bračnih parova. U šest slučajeva dva brata su dobitnici ovog priznanja, a u tri su to sestra i brat. Samo u dva slučaja tri brata su narodni heroji. Pored trojice Kovačevića iz sela Grahovo kod Nikšića, to su i Banjolučani braća Mažar: Josip, Ivica i Drago. Posljednji Orden narodnog heroja dodijeljen je posthumno 1974. godine Milki Bosnić. Da se podsjetimo herojstva ovog šesnaestogodišnjeg djevojčurka. Za vrijeme borbi nakon njemačkog desanta na Drvar, koji je u tekstu već pomenut, njemački vojnici su sproveli jednu kolonu zarobljenih Drvarčana, u kojoj je bila i Milka. U jednom trenutku kolona je naišla pored partizanskog tenka na koji su

njemački vojnici prethodno bili nabacili čebe i time zaklonili vidik vozaču tenka. Vidjeviši to i znajući da je posada tenka u smrtnoj opasnosti, hrabra Milka je istrčala iz kolone i skinula čebe s tenka i time omogućila dalje djelovanje tenka neprijatelju. Razbježnili njemački vojnici su se okomili na Milku i sasjekli je bajonetima, a potom ubili i mnoge Drvarčane. Ordenom narodnog heroja odlikovano je i ukupno osam jugoslavenskih gradova. Pored već pomenutih Drvara i Prilepa, to su Beograd, Zagreb, Ljubljana, Cetinje, Novi Sad i Priština. Samo je Josip Broz Tito višestruki dobitnik Ordena narodnog heroja. Dobio ga je tri puta: 1944, 1972. i 1977. godine. Tito je, bilo je to očigledno, posebno pridavao značaj ovim odlikovanjima. Na njegovoj maršalskoj uniformi, na kojoj su se nalazili Titovi najznačajniji ordeni, tri Ordena narodnog heroja su činila gornji red. Ostali su bili ispod njih.

Za autora ovog teksta svi narodni heroji zaslužuju duboko poštovanje, ali jedan posebno - Tito se tu, naravno, ne računa. To je Lepa Radić, curetak iz Potkozarja. Sa šesnaest godina, 1941. godine ona već je član Komunističke partije Jugoslavije, a iste godine odlazi u partizane. U neprijateljskoj ofanzivi poznatiji kao Bitka na Neretvi, u jednoj bici Njemci su je, nakon što je ispucala svu raspoloživu municiju, savladali kurdacima. Nakon trodnevnog zlostavljanja, dovedena je u Bosansku Krupu, gdje su je Njemci likvidirali vješanjem 11. februara 1943. godine. Imala je samo sedamnaest godina. Prije nego će biti obješana, nuden joj život pod uslovom da kaže ko su među zarobljenim narodom i partizanima - rukovodioci i komunisti. Prkosno im je odgovorila: „Ja nisam izdajnik svog naroda. Oni će se sami otkriti kada budu uništavali zlikovce kao što ste vi“. O njenom vješanju svjedoči i jedna potresna fotografija, nađena u torbi njemačkog vojnika koji joj je stavio omču na vrat, a koji je nedugo iza tog poginuo. Kako neko ko još ni punoljetan nije, neko ko će za samo neki trenutak biti lišen života, a da ga još ni osjetio nije, kako taj neko može biti tako ravnodušan, andeoski miran, a istovremeno prkosan... pitanje je koje se, vjerujem, nameće svakom ko ovu fotografiju vidi. Može, može ako se gine za ideale... odgovor je, čini mi se, tako jednostavan. Svaka tebi čast, Lepa!

Mjesec juli 1941. godine, da se to zaključiti iz prethodnog dijela teksta, bio je „sveti“ mjesec Narodnooslobodilačke borbe naroda Jugoslavije. U njemu je, kao što je već rečeno, najprije upućen proglas s pozivom na opštenarodni ustanak i u njemu je potom u svim republikama,

izizev u Makedoniji, podignut opštenarodni ustanak. Rekli smo već da se u Jugoslaviji Dan borce proslavljao kao državni praznik. Kao državni praznik proslavljao se tada i jedan dan koji nema direktne veze s borbom jugoslavenskih naroda u Drugom svjetskom ratu, ali ima s Drugim svjetskim ratom. To je Dan pobjede nad fašizmom i proslavljao se 9. maja, kao sjećanje na 9. maj 1945. godine, kada je Njemačka potpisala bezuslovnu kapitulaciju. Da podsjetimo: kao su potpisali njemački feldmaršal Kajtel i sovjetski maršal Žukov. Ovaj dan slavile su, a i danas slave mnoge zemlje, ponajprije Rusija - nekada Sovjetski Savez. Rusi imaju najspektakularniju proslavu ovog dana. Nije ni čudo, jer je u Drugom svjetskom ratu stradalo preko dvadeset miliona stanovnika (vojnika i civila) ove velike zemlje. A to je, da podsjetimo, jedna trećina svih stradah u ovom najkrvavijem sukobu u istoriji čovječanstva. Samo tokom opsade Staljingrada stradalo je više Rusa nego američkih i britanskih vojnika zajedno tokom cijelog Drugog svjetskog rata. Rusi su imali i „čast“ da na razrušenu zgradu Rajstaga u Berlinu 2. maja 1945. godine postavie crvenu sovjetsku zastavu. Da vidimo sada šta se desilo s proslavom Dana pobjede protiv fašizma u državama nastalim na razvalinama Jugoslavije. Taj praznik uopšte ne postoji tj. ne proslavlja se kao državni praznik niti se radno obilježava u Crnoj Gori, Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Makedoniji. Radno se obilježava u Srbiji, a isto tako i u Federaciji Bosne i Hercegovine. A u Republici Srpskoj? Nećete vjerovati - praznik je i neradni je dan. Nešto ovdje ne štima. Republika Srpska, kao što već rekoh, praznično ne obilježava početak borbe protiv fašizma, a nema ni neki drugi praznik kojim praznično obilježava tu borbu. Dakle, gledano s tog stanovišta, tu u Republici Srpskoj nije bilo ni početka borbe, a ni same borbe. A kako onda može biti pobjeda u nepostojećoj borbi? Može, ali samo u Apсурdistanu, kako s pravom nazivaju ovaj manji entitet u Bosni i Hercegovini. Ovaj svojevrsni apsurd me, hipotetički gledano, podsjeća na fudbalsko igralište na kojem nema ni sudije ni igrača pa, prema tome, nema ni znaka za početak utakmice, a nema ni utakmice. Međutim, sudija se ipak pojavljuje i označava kraj te nepostojeće utakmice. Već smo rekli da su se u Republici Srpskoj, kada je ustanak i borba protiv fašizma u pitanju, ugledali na majčicu Srbiju. Ali, na koga su se ugledali kada je u pitanju praznično obilježavanje Dana pobjede nad fašizmom? Lako je odgonetnuti: na bratsku Rusiju. Dakle, ovdje Republika Srpska, kao razroka, jednim okom gleda na Srbiju, a drugim na Rusiju. Tako je i u mnogočemu drugom.

Za kraj moje priče rekao sam mom prijatelju da smo u Jugoslaviji četrdesetpet godina od pobjede nad njemačkim fašizmom s radošću slavili praznike koji su nas podsjećali na značajne događaje četverogodišnje oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije. Rekao sam mu i da su nakon toga, devedeseth godina prošlog stoljeća, na scenu stupili „domaći“ fašisti, ljudi koji su imali iste simbole kao i njihovi prethodnici, ljudi koji su imali iste pretenzije na osvajanje tuđih teritorija, na masovna ubijanja drugih i drugačijih, na koncentracione logore... na sve ono što fašizam nosi. Rekao sam mu, na kraju, da i danas na prostorima bivše Jugoslavije, napose Bosne i Hercegovine, ima ne malo ljudi koji se predstavljaju antifašistima, a koji svojim djelovanjem obezvrjeđuju ono što su istinski antifašisti izvojevali u Drugom svjetskom ratu. Obezvrjeđuju čak i one koji su u tom ratu zarad opšteg dobra i slobode drugih svjesno išli u smrt. Kada sam moju priču priveo kraju, prijatelj me je zagrio, pritom ne progovorivši ni riječ. Bio sam siguran: svojim zagrljajem htio je da ublaži vidljivju sjetu i tugu, koja me je bila ovladala tokom priče.

Nana Fata

Foto: Goran Mulahusić

Bol je samo bol, nije smak svijeta!

Piše: Edin OSMANČEVIĆ

"Mi moramo ostaviti stvari iza sebe, to je najpametnija stvar za uraditi. Ja sam povrijeđena, ali ja ne mogu više da povređujem. Ako niste dobra osoba, postanite. Svi ćemo jednog dana pomrijeti, tako da je bolje umrijeti kao dobra osoba nego kao zla."

Tako je govorila nana Fata kada su je advokati savjetovali da podnese tužbe za zlostavljanje, povrede, prijetnje smrću koje je dobila i sve ono što je ova hrabra žena prolazila svih ovih godina.

Zasigurno je jučerašnji dan veliki dan moralne pobjede nad inat-politikom Srpske pravoslavne crkve. Evropski sud je donio konačnu odluku: Čorluk crkva iz dvorišta Fate Orlović mora biti izmještena! Prema odluci suda uklanjanje crkve sa Fatine imovine, mora se sprovesti najkasnije u roku od tri mjeseca nakon što ova presuda postane konačna.

Nana Fata, simbol je neuništivosti duha bosanske žene. Njena nepokolebljiva upornost je ponovo potvrdila činjenicu da je pravda najskuplja valuta u Bosni i Hercegovini.

Pobijedila je nana Fata jer nije mrzila. Nema ona ama ništa protiv crkve u kojoj će se pravoslavci moliti. Poštuje ona crkve kao i džamije

ali insistira da, ako zajednica želi crkvu, onda treba da je postavi na svoju zemlju. Pri poštivanju svih nacija i religija, navodi da ne može dopustiti da ljudi grade na njenoj zemlji".

Nepravda ju je i ojačala, učinila boljom i snažnijom osobom. Pripivajući bol, produžila je dalje suprostavljajući se nepravdi i nevolji! Pobijedila je jer je znala da je nepravda sastavni dio naših života, da joj njeno pravo na "njeno" niko ne može uzurpirirati, istovremeno nas učeći da je bol i onda kada je i nezaslužena samo bol i ništa više.

Zato je stekla naše simpatije i poštovanje te postala inspiracija svima onima koji strasno ljube pravdu i poštenje. To je u stvari i ono što nas čini posebnim, boljim i drugačijim od onih "zlih", kako ih nana Fata prozva u uvodu teksta!

Laku noć čika Dejtone, Dobar dan gospodine Alchajmere

Uz skori jubilej potpisivanja Dejtonskog sporazuma

Piše: Radmila Karlaš

Još malo, pa će se navršiti dvije decenije pride četiri godine, da upotrijebebimo atipičan pravopisni termin, od prestanka rata u BiH. Da nam padnu pečene kokoške sa neba, ništa nas neće spasiti od očajja što su i te godine pojeli skakavci. Na oglabanim njivama poneko još gegucka starački, čak i kad je mlad, dok većina prti zavežljaje. Dešavaju se migracije, podjednako i ovi i oni i tamo neki. Ujedinjeni ne samo u gladi, već i u besperspektivnosti, dugoj predugoj, u koju se lagano pretvorila ona prvobitna (pljačkaška) faza akumulacije kapitala, koju je, kako je ova autorka već bezbroj puta pisala, Zapad prošao krajem XIX vijeka. Da podsjetimo, uskoro će se obilježiti 24 godine od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, dakle, dokumenta kojim je okončan rat u Bosni i Hercegovini. I šta se ovdje dešava osim pomenutog egzodus. I kakva je to ustalod državu iz koje ljudi bježe, a ne puca se. Neki još spore o tome kako je onomad Ričard Holbruk izjavio da je pomenuti Dejtonski sporazum napravljen tako da svi budu otkrpljeni podjednako nezadovoljni. Koga briga. Svi su podjednako siromašni.

Ali, ovdje se i dalje, za dobar ukus i previše, mlati prazna slama. Ko to još ne zna da je Bosna i Hercegovina ustrojena kao gotovo nemoguća država. Kako je postavljena apsolutno na etničku matricu, sa asimetričnim plemenskim uređenjem i svim karakteristikama koje tom uređenju pripadaju. Ali, koga i za tim briga. Oni što odoše idu raditi, ovdajšnja politika za njih je kaput ili mrtva, a neće se vattati ni svjetske, dok će se ovi što ostadoše, a do politike im je, nastaviti bogatiti, bacajući preostalim stradalolikom puku i dalje prašinu u oči, kako nam je eto fajn. Država sa svojim teškim strukturalnim hendikepom i ne haje za tamo neku tranziciju. Šta će joj to. Obezbjedjena je solidnim brojem milijardera, a ne zaostaju ni silni milioneri "od vrha" koji nikako da dobace do baze. Osim na zborovima i pod šatrama uoči izbora. Tad se narodu bacaju koske. I narod glode iste. Navikao.

Nakon ove jadne 24 godine, reči da je ekonomska situacija katastrofalna i malo je. Već znamo da gotovo niko ne radi, fabrike privatnicima, izez radnike, da se ne ponavljamo, a birokratska aparaturna doduše sisa nečiju sisu, onako jalova i beskorisna. Ovi što odoše u svijet bar neće morati vraćati kredite koji se podizu tamo negdje i u ime nekog apstraktnog bića, svakako ne u ime običnog čovjeka ove gladne i proste, pa se tako zaduženja institucija na

različitim nivoima sistema stalno spiralo uvećavaju, kao što se uvećava i javni dug. A javni dug je javni, neće valjda biti tajni. Dakle, naš.

Uoči pomena tog Dejtonskog sporazuma, ovdje se tu i tamo zbori, samo nešto tiho, nikog više nije briga, kako u političkom smislu institucije sistema već odatavno ne odlučuju ni o čemu, centri odlučivanja su u vrhovima političkih partija, a parlamenti i vlade su samo transmisijska odlučivanja o nečemu što je već unaprijed odlučeno. Kao da se to već ne zna. I da je to naplođeno tlo za kriminal i korupciju čime je bosansko-hercegovačko društvo gotovo u svjetskom vrhu. Pablo Eskobar i kompanija. Ma jok, i Eskobar bi se zacrvnio.

I tako to ubogo, korumpirano i nadalje još uvijek dovoljno neidentifikovano bh. društvu nema svoju profiliranu socijalnu strukturu. I neka zna taj Dejton kad ga budemo obilježavali, da u amorfnoj masi istog postoji samo jedna jedina podjela i to na mali broj enormno bogatih i veliki broj enormno siromašnih. Logično je onda da je stepen socijalne izolacije veoma visok: ljudi su isključeni iz područja rada, iz političkog odlučivanja, iz oblasti primjerenog obrazovanja, iz relevantne zdravstvene i socijalne zaštite, da ne nabrajam dalje. Ljudi su getoizirani, apartridni u spovstvenoj sredini. Prosječno stanje društvene svijesti može se označiti kao očajanje i rezignacija. Mada ja mislim da taj čika Dejton sve to vrlo dobro zna.

Hoće li se ikad išta u bh. društvu promijeniti da bi se stvari počele popravljati, pitanje je ne od milion, već od milijardu dolara. Ko će sprovesti temeljnu ustavnu reformu, iskoračiti bar malo izvan i povrh danas posve legalnog i legitimnog tribalizma ili obezbijediti racionalno uređenje

Foto: Goran Mulahusić

države. Da ne pominjemo stvaranje uslova i šireg prostora za investicije, zapošljavanje i početak ekonomskog razvoja. Gdje su potom reforme u pravosuđu, obrazovanju, te drugim područjima društvenog života. Slijedi pitanje od bilion dolara. Koje društvene snage hoće i mogu nositi takve strateške promjene za koje treba i odviše znanja i htijenja. Ili, koje su ovdajšnje snage istinski, iskrene, za Bosnu i Hercegovinu. Ja bih rekla da to onda nije znao ni čika Dejton u Ohaju. Džaba im sve one patkice.

Da ne bi odužili ovo pisanje do neumjerenosti, nećemo na ovo pitanje ni odgovoriti. Teško je procijeniti ko je taj Mandrak koji će pomesti nacionaliste kojima baš dobro ide već 28 godina, te zavoljeti BiH kao zjenicu oka svog sa svim njenim narodima i narodnostima. Uz jedan detalj, sitim narodima i narodnostima. Ne bih ovdje da pominjem ispomno međunarodnih što ovih što onih, jer oni predugo preživaju na našim pašnjacima. Pasivno, medijatorski, uz male slogančine na kojima tu i tamo naškrabaju kako lokalni političari moraju preuzeti odgovornost za svoju zemlju. Ih!

Istovremeno, dok se sprema parada, a čika Dejton već nabavlja novo novčijato odijelo, moji prijatelji ne mogu vjerovati da ja pišem ovaj tekst. Oni smatraju da nešto nije u redu sa mnom, odnosno, da sam ja malo skrajnuta. Mnogi od njih, kad su digli sidro, nisu htjeli ni da se rukuju sa čika Dejtonom na odlasku. Kažu, ne žele više ni da ga vide. Toliko je demode, odijela su mu loša, ruža u zapečku revera uvenula, danfa mu iz usta, ma to je živi leš u raspadanju. I šta ja tu onda ima da pišem. I to još bez gas maske. Preporučili su mi da olovku zakačim o klin (bogat, kao da je kopačka) te da se i ja spakujem, tamo negdje uhvatim metle ili još bolje, zadržaj preporuka, gospodine Alchajmera, koji je, smatraju, kudikamo pošteniji do čika Dejton. Alchajmer ti je tamo jednako novac, kažu. Malo se družiš s njim, prošetaj ga, možeš vala i da ga kupuš, ali ma kako bio zaboravan, svakako ti neće zaboraviti platiti, tvrde. Ne platiš ti put čika Dejtona, insistiraju, već platiti.

Pa kad malo bolje razmislim, 24 godine je puno vremena da mi neki žudan klon bez duše kao što je čika Dejton naplaćuje. A ovaj gospodin Alchajmer obećava. Šta ću ako me i on razočara, za svaki slučaj pitam svoju bratiju što pečalbi po svijetu. Ne brini, kad se to desi, nećeš ni znati. Vele, taj Alchajmer voli da se uvuču ljudima pod kožu. A onda te baš briga, zaključuju. Pa u krajnjem slučaju, neka i mene jednom nije briga.

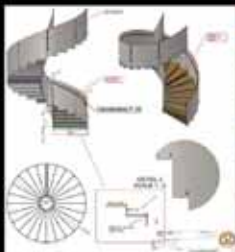
Zato, živjeti unaprijed. I, sretan vam Dan. Koji vi odaberete. Upravo gledam usahlog čika Dejtona kako pere svoju naboranu pjegavu kožu, sprema li se sprema za Dan. Za to vrijeme stiže gospodin Alchajmer, sjeda na rub njegove kade i blago ga posmatra. Tačnije, sazaljivo. Ali, Dejton je suviše zauzet ribanjem ljuspica na koži da bi to vidio. A gospodinu Alchajmeru to nimalo ne smeta. On ima sve vrijeme ovog svijeta.

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskylltar
- 4-färgs bilder
- ljusskyltar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1

213 61 Malmö

tel 040 92 57 45

mob 0704 33 15 94

www.graposi.se

ecko@graposi.se

Pola vijeka od katastrofnog banjalučkog zemljotresa – na eksponatima, u dokumentima, na filmskim vrpčama i u sjećanjima koja ne blijede

Foto Mišo Vidović

Izložba o oktobarskom zemljotresu

IZ DALJINE SE BUKA ČUJE...

Piše: Mišo VIDOVIĆ

Izložba „Zemljotres u Banjoj Luci - 1969. - solidarnost, obnova i izgradnja“, bila je centralna manifestacija obilježavanja pola vijeka od katastrofnog zemljotresa. Izložba, otvorena 26. oktobra u Domu kulture - Kulturnom centru Banski dvor, zajednički je projekat Arhiva RS, Muzeja savremene umjetnosti RS i Udruženja arhivskih radnika RS. Posjetioci će do 30. novembra, dokad je planiran susret sa sjećanjima i dokumentima, moći da vide brojne istorijske materijale – fotografije, arhitektonske nacрте, građevinske projekte, novinske naslovnice, razglednice, mape i druga dokumeta koja svjedoče o zemljotresu koji je zadieso grad.

Priče kamera foto - amatera

Dva dana ranije, 24. oktobra, u Muzeju RS otvorena je još jedna prigodna izložba - „50 godina od zemljotresa u Banjaluci“, autora Milenka Đorđevića, a u atrijumu Gradske uprave, 23. oktobra su zainteresovani mogli da vide multimedijalnu postavku u organizaciji Filatelističkog društva Banja Luka i publiciste Gorana Baraća, o svemu onome što se događalo u gradu tokom zemljotresa. Dio izložbe čine i 24 reprodukcije fotografija i negativa koje su od novembra 1969. do sredine marta 1970. godine snimili banjalučki foto-amateri Radivoj Radanović, Aleksandar Sjerikov i Ljubinko Bato Smoljanović.

Prema riječima Gorana Baraća, drugio dio postavke čini projekcija arhivskih filmova o banjalučkom zemljotresu koje su svojim amaterskim kamerama formata osam sa 16 milimetara snimili banjalučki kino-amateri Ivica Kurtović, Miodrag Šobot i Ljubinko Bato Smoljanović. Ove fotografije, negativ i filmovi nikada nisu ranije viđeni u javnosti jer su bili dio privatnih kolekcija foto-amatera.

Barać je kazao kako je tokom zemljotresa nepravedno zaboravljena uloga Živka Babića, tadašnjeg gradonačelnika Banje Luke. Podsjetio je, da je Babić 26. oktobra 1969. godine donio naredbu da sutradan, 27. oktobra, ne rade škole u gradu.

-Time je spriječio još veću katastrofu, izbjegnuto je veći broj žrtava. Ja bih rekao da je on bio heroj, a pola vijeka ni jedna gradska vlast nije mu se odužila na adekvatan način. Taj čovjek nikada nije dobio nikakvo gradsko priznanje, nema čak ni ulicu u ovom gradu. Nadam se da će ta greška u dogledno vrijeme biti ispravljena i da će se grad i gradska vlast na dostojanstven način odužiti Živku Babiću - istakao je Barać.

Brojna su sjećanja Banjalučana na oktobar 1969. godine. Banjalučanka Subha Buba Petrović napisala je i objavila pjesmu „Oktobar 1969“, i ovom prilikom prenosimo nekoliko njenih stihova:

... Jesen lagano dolazi, vjetar u krošnjama mrmori, rijeka neobično huči, svoju boju brzo mijenja, nešto se sprema...

... Iz daljine se buka čuje, kao da se nešto teško valja, sve se tresе, tlo podrhtava, visoki jablanovi se povijaju...

Igrani film „Dan duži od godine“

Snimljen je i igrani film „Dan duži od godine“. Scenario i režiju filma potpisuje Branimir Tori Janković, a igrali su: Adem Čejvan, Boro Begović, Dragomir Gidra Bojanić, Ljuba Tadić, Pavle Vujičić, Dragoljub Gula Milosavljević, Branislav Čiga Milenković, Zdravko

Biogradlija, Vasa Pantelić, Zaim Muzaferija, Davor Antolić, Milan Veljković, Pero Mojaš, Miloš Kandić i Slavko Zamola. Inače, na špići fima „stoji“ da se “ prvi put na filmu pojavljuje Slavko Zamola”. Banjalučani znaju Slavka Zamolu kao poznatog ugostitelja i čevabdžiju, ali je, prema onome što je zapisao pokojni kolega novinar i publicista Slavko Podgorelec, “cijeli život proveo sa glumcima; pjevao je božanstveno, bio šeret i začinjavac, a uz sve to i cijenjeni ugostitelj”.

Nakon što je filmska ekipa dio snimanja nakon Banje Luke preselila u Zenicu, Podgorelec je zapisao: “...Zamola je automobilom otišao na snimanje. Nije daleko stigao. Zaustavila ga je, a nakon toga privela policijska patrola kojoj je dojavljeno kako se neki robijaš vozi u ukradenom autu. Nesretni Slavko nije skidao svoj filmski kostim - robijaško odjelo, sve do završetka snimanja. Slučaj je, nakon nekoliko sati, razriješen: Zamola je stigao na snimanje, ali nikada nije otkrio ko stoji iza ove podvale...”

„Orfej“ pod ruševinama

Naš prijatelj i kolega Slavko Podgorelec svojevremeno je autoru ovog teksta uputio i pismo –sjećanje, koje govori kako je ispod ruševina banjalučke Gimnazije spašavao tek odštampani broj školskog lista „Orfej“:

Bijaše taj zemljopotes oktobra 1969. Tadašnji glavni urednik Orfeja, uvaženi i blaženopochivši profesor Milan Vukmanović (predavao filozofiju) s neskrivenim simpatijama prihvati moj prijedlog da (za to vrijeme - ekskluzivno!) objavimo intervju sa aktivnim pripadnikom palestinske oslobodilačke organizacije Al Fatah. Uradio sam to, krajem septembra, a posredstvom (tadašnjih studenata-Banjolučana, a danas doktora nauka) N.Đ. i S.K... Ekrem (izvorno Akram) došao je na razgovor, pokazao 'identifikaciju' (index) koji je bio na ilegalno ime - a onda je uslijedio razgovor (tonski sniman) uz moje obećanje da korektno prenesem navedeno. Najsmješnije: Akram je pratio naš gimnazijski Orfej (!!!) i to iz broja u broj. I tada mi reče: "Imam odobrenje (komande) za ovaj susret, ali sam morao poslati neke primjerke Orfeja da bi se uvjerili kako to nije 'državni' dnevni list odnosno magazin!" (Ilegala je ilegalna - a Mosad je 'dalekodobacujući')

... Dakle odradismo to, na 'gešeterneru' odštamposmo taj broj Orfeja - a onda puče zemljotres. Stranice lista u biološkom kabinetu (prizemlje)...Neki zidovi Gimnazije izvaljeni, pristup zgradi čuvaju vojnici, uprava pod šatrom na košarkaškom-fiskulturnom terenu. Ne mogu se sjetiti ko je bio uz mene, ali znam da sam donio flašu brandy-a ('zvekana') i dao vojnicima, a onda, sa nekakvom željeznom šipkom - razvalio vrata kabineta biologije i sve stranice Orfeja (uredno posl-gane) iznijeli smo pod šatru uprave Gimnazije, kod gospode Nate. Onda smo - kolektivno - evakuisani u Crkvenicu. Sve donedavno sam vjerovao da taj broj Orfeja nikada nije uvezan i distribuiran... Da ne griješim dušu - prof. Vukmanović (zvani Fili), kada je bio direktor Arhiva (a često me zvao 'na kafu') hvalio je taj intervju. Mislio sam da je to iz kurtoazije. Kada sam dobio autentične kopije - sada sam ponosan jer, te 1969. godine niko prije Orfeja nije imao takav 'ekskluzivni' materijal...

S poštovanjem ...Slavko Podgorelec, sr... Banjaluka, 30.09.2014.

Inače, u vanrednom izdanju lista „Glas“ (29. oktobar 1969.), između ostalog, zabilježeno je kako je „već treći dan Banja Luka pretvorena u jedan veliki zbjeg u kojem boravi oko 70.000 ljudi. Prema saopštenim procjenama 80 posto stambenog fonda je sasvim uništeno. U gradu nema više ni zgrade koja nije oštećena u kojoj se može bezjedno boraviti...“.

Ogromna materijalna šteta pričinjena na brojnim stambenim, privrednim, javnim, infrastrukturnim i kulturnim objektima. Osim velike materijalne štete, život je izgubilo 15, a povrijeđeno 1117 osoba.

Zahvaljujući pomoći iz čitave tadašnje države, grad se počeo oporavljati i obnovljati.

Danas se, tako, još uvijek „iz daljine buka čuje“, kako to zapiša o drhtava riječ, jer Banja Luka je imala još dosta „bučnih godina“, posebno u godinama progona svojih stanovnika. Bilo, ne ponovilo se...

Gradonačelnik Zivko Babić u društvu Tita, Jovanke i Džemala Bijedića

Suhba Buba Petrović promovise svoju knjigu

Povodi

JESU LI SJEĆANJA ZAISTA TAKO KRATKA?

Plima reagovanja povodom dodjele Nobelove nagrade za literaturu austrijskom piscu Petru Handkeu, autoru »koji je otvoreno potkopavao istorijske činjenice i iskazivao javnu podršku počiniocima genocida«

Odluka Švedskog komiteta za dodjelu Nobelove nagrade za literaturu, za 2019. godinu, da se ovo svjetsko priznanje dodijeli austrijskom piscu Petru Handkeu, izazvala je plimu ogorčenja i reagovanja u čitavom svijetu, a posebno u BiH čiji su žitelji doživjeli, i još uvijek doživljavaju, sve strahote zla u čije se kolo upleo i ovaj »zagovornik genocida«, kako su ga mnogi imenovali u svojim protestima. Među njima i uvažena novinarka CNN-a Christine Amanpour, koja je u teškim godinama agresije i razaranja u BiH bila u središtu zbivanja i o tome hrabro i pošteno izvještavala svjetsku javnost.

Naglašavajući da je ova odluka prava SRAMOTA, jer se radi o piscu koji je potpuno izgubio svoj »moralni kompas«, postavila je jedno pitanje koje se tiče ne samo literature, nego svjetskog bitka:

»Jesu li sjećanja zaista tako kratka!«

Zaista, da li po živim ranama ljudskosti, civilizacije, mogu tako brzo padati oštra zrnca prašine zaborava i negacije? Prašine, koja se lako pretvara u glib čovječanstva i budućnosti. Prašine koja se, evvo, sliježe i po stranicama koje upravo treba da se bore protiv tih naslaga, kako bi te

stranice bile svijetle, dostojne ljudskog bića.

Reagovali su i pisci svijeta, i njihova udruženja – PEN. Tako PEN America između ostalog ističe:

»Zgroženi smo izborom pisca koji je svojim javnim glasom potkopavao istorijske činjenice i iskazivao javnu podršku počiniocima genocida...«

Kako tek mogu biti zgrožene, uvrijeđene u svome bolu i šutnji, majke Srebrenice! Njihova bol postala je odavno i bol svijeta! I poziv na ljubav, na mir, na saosjećanja, a ne na mržnju i podsticanje novog zla. Kako sada da prihvate bolnu istinu, da se oni koji su izgubili saosjećanja i ljudskost čak nagraduju najvišim svjetskim priznanjima?

I Centar PEN BiH piše da je *»riječ o autoru koji je otvoreno podržao jedan zločinački, agresorski režim ne pokazajući nikakvo saosjećanje sa žrtvama tog režima.«*

Gorčina je prisutna i među našim literarnim stvaraocima i prosvjeterima u Švedskoj, i cijeloj Skandinaviji, koji u ovoj odluci ne vide, i ne osjećaju, neke šire švedske poglede, nego samo parcijalni ponesrećeni stav jednog uskog tijela koji je naišao na oštar odziv u Evropi i svijetu. U ime Društva bh. pisaca, prevodilaca i bibliotekara u Švedskoj oglasio se njegov predsjednik prof. dr Izet Muratspahić, izražavajući protest *»protiv dodjele Nobelove nagrade za književnost Handkeu, čovjeku koji je stao na stranu Miloševićeve genocidne politike na Balkanu.«*

»Ništa ne može opravdati ovakvo djelovanje Handkea«, naglašava dalje prof. dr Muratspahić, »a ni komiteta da mu dodijeli ovakvo priznanje. Tačno je da pisac ima slobodu izbora, ali njegovo nehumano opredjeljenje ne treba biti nagrađeno. U testamentu Nobela jasno su naglašeni kriteriji za dodjelu nagrade, i Handke te kriterije definitivno ne ispunjava...«

U ovim danima, u kojima sa svih strana stižu otvorena reagovanja sa prijedlozima da se austrijskom piscu, dramatičaru, prozaisti i esejisti oduzme nezasluzeno priznanje, *»naše misli su okrenute žrtvama genocidne politike, koje je odavno ponizio P. Handke, a sada i Komitet za dodjelu Nobelove nagrade«,* zaključuje prof. dr Muratspahić, uvjeren da

postupak Komiteta »nije u skladu sa mišljenjem i ponašanjem švedskog društva«.

Iz brojnih odjeka, koja na FB potpisuju ljudi svih zanimanja, izdava samo dva koja jezgrovito ilustruju zajednički stav:

»Ovo je samo još jedno od ljudskih poniženja koje će da prođe bez ikakvih posljedica.«

»Neoprostiva je šutnja!«

Da, ne smijemo šutjeti i praviti se da nas se to ne tiče. Jer, šutjeti i slijezati ramenima, znači odobravati. Ne šutimo, evo, ni mi, na stranicama našeg magazina, nego se dostojanstveno i jasno pridružujemo svima onima koji i reagovanjima i peticijama traže – ne osvetu i mržnju, nego, kao što ističu i PEN, i Amerike, i Velike Britanije, i drugih zemalja, »da rastjeramo svaku mržnju i borimo se za ideal čovječanstva koje živi u miru jednakosti«.

Ismet Bekrić

Naličja jedne odluke

KAKO JE MOGUĆE...

...da ovakva prestižna nagrada pripadne autoru koji negira koncentracione logore u BiH i genocid u Srebrenici? Da li je nešto „trulo“ u zemlji Nobelove nagrade?!

Odluka Švedske akademije da dodijeli Nobelovu nagradu za književnost austrijskom književniku Peteru Handkeu ukazuje da je nešto „trulo“ u ovoj skandinavskoj državi.

Ovaj pisac kontraverznih političkih stajališta je 1996. godine objavio knjigu „Zimsko putovanje rijekama... ili pravda za Srbiju“, u kojoj je trivializirao srpske ratne zločine. 2004. godine je zajedno s kanadskim piscem Robertom Dicksonom poslao apel s pozivom na odbranu Slobodana Miloševića, posjećujući ga u Haagu. Odbio je poziv Miloševićeve odbrane da se pojavi na suđenju kao svjedok da bi se, potom, pojavio na njegovom pokopu, i kao govornik.

Kako je moguće da ovakva prestižna nagrada pripadne autoru koji negira koncentracione logore u BiH i genocid u Srebrenici? Kako je moguće dodijeliti Nobelovu nagradu zagovorniku inicijative o ukidanju iste uz istovremeno iskazivanja vlastitog ushićenja na vijest o dodjeli nagrade?

Švedska akademija je jedna od najvažnijih švedskih kulturnih institucija, definisana kao javna korporacija. Oslobođena je od bilo kakvog rješenja države u svojoj rad. Pošto nosi naziv Švedske kraljevske akademije kraljevski regent ima uticaj na izmjene statutarnih odredaba. Švedska akademija sastoji se od 18 doživotnih članova. Možda se iz tog razloga starosne demencije javljaju ovakve nominacije poput Petera Handkeua, ko zna? Vjerovatno je to uvidio i Švedski kralj koji je nakon posljednjeg skandala dopunio statut Akademije kojim se njenim članovima omogućuje istupanje na vlastiti zahtjev?

Rad Švedske akademije je često kritikovan i isprepleten kontraverzama zbog favoriziranja evropskih književnika, velikog broja švedskih dobitnika i malog broja žena koje je dobilo tu nagradu. Mnogi autori poput Lava Tolstoja, Antona Čehova, Henrika Ibsena i James Joyce, koji se smatraju najvećim i najznačajnijim književnicima, nikada nisu dobili ovu prestižnu nagradu. Harry Martinson i Eyvind Johnson kao članovi Švedske akademije su 1974. sami sebi dodijelili Nobelovu nagradu premda su bili internacionalno nepoznati autori. Pri dodjeli Nobelove nagrade u literaturi 2012., književnici Mo Yan, jedan od članova akademije, Goran Malqvist, priznao je, da je preveo više dijela Mo Yan koje je isto

veće poslao izdavačkoj kući „Tranan“, što je ranije prešutno kako ne bi protudobio sumnje i kako imenovanje Mo Yan ne bi došlo u pitanje.

Kriza je kulminirala 2018. nakon poznate afere pod nazivom „Kulturni profil“. Švedska Akademija je od 2010. godine finansirala „Forumski klub“ sa 126 hiljada godišnje. Na čelu Foruma nalazio se bračni par Jean – Claude Arnault i član Švedske akademije Katarina Frostenson. Nakon „Metoo“ kampanje Arnault je optužen za seksualne napade i zlostavljanje više žena. Ubrzo nakon toga došlo je do spoznaje, da je Arnault također „procurio“ informaciju imena dobitnika Nobelove nagrade u literaturi za 2018. godinu. Akademski stalni sekretar Sara Danus potom izjavljuje „kako su članovi Akademije, njihove kćerke i supruge te personal bile mete nepoželjnog intimiteta i nepriličnog tretmana od Arnaulta“. Ni Švedska akademija nije ostala imuna od seks-skandala, kao najnovijeg trenda visoke klase. Mnogi članovi Švedske akademije su podnijeli ostavku, uz istovremenu objavu komiteta da se objava dobitnika nagrade za književnost 2018. godine prolongira za 2019. godinu. Nominacija Petera Handkeua još je više naštetila ugledu Akademije dovodeći u pitanje njenu kreditabilnost i povjerenje javnosti.

Što se krije iza nominacije Petera Handkeua i ko su predlagatelji nominacije? Da li se iza nominacije nalazi moćni lobi čiji je interes relativiziranja žrtava posljednjeg rata u Bosni i Hercegovini? Ne bi me iznenadilo jer i prethodni primjeri nedvosmisleno ukazuju da je nešto trulo u zemlji Švedskoj. Ili svijet još uvijek funkcioniše na dobro-oprobanom principu „hljeba i igara“, u kome istina, moral i etički standardi gube svaki ljudski smisao?

Edin Osmančević

PODRŠKA MIRU, A NE MRŽNJI

DRAGA ŠVEDSKA AKADEMIJO!

Ako pogledamo sadržaj testamenta Alfreda Nobela koji se odnosi na književnost, a koji glasi...

„Nagrada iz književnosti onome čija su dostignuća na području književnosti bila najizvršnija u idealnom smislu; i jedan dio onome koji je najviše učinio u pogledu bratimljenja naroda i ukidanja ili smanjenja oružanih snaga, kao i doprinosu razvitku mirovnih kongresa.“

... Odrednica testamenta je vrlo jasna i neupitna, i samim tim što je Alfred Nobel odredio da se njegov novac daje kao nagrada i potpora za mir, što jasno govori o njegovoj ljudskoj i političkoj opredjeljenosti, koju bi mogli iskazati kao idejnu i materijalnu podršku Nauci, Napretku, Kreativnosti i Miru u cijelom svijetu.

Pa, draga Švedska akademijo, zašto se ne držite odrednica testamenta Alfreda Nobela, u ovom slučaju dodjele nagrade za književnost, gdje jasno stoji da pišuće djelo treba da bude idejno izvršni književni opus ali i književni opus koji svojim sadržajnim i idejnim vrijednostima doprinosi povezivanju naroda, razoružavanju i miroljubivim tokovima ili kako bismo jednostavno rekli širenju ljubavi i mira u svijetu?

Pa, zar je Petar Handke pisac tog kalibra?

Sada mi je u potpunosti jasno zašto je pisac Žan Pol Satr odbio da primi Nobelovu nagradu.

Žan Pol Satr se borio za mir i socijalističku ideju, kao i ideju pomirenja Istoka i Zapada.

Alfred Nobel se jasno odredio u svom testamentu.

Prema tome, draga Švedska akademijo, pročitaj još jednom odrednicu testamenta, a obavezno i prošetaj izvan akademije da vidiš šta se dešava napulju!

Vasvija Dedić Bačević

In memoriam:

Idriz Saltagić (1943. , Banjaluka – 2019., London)

Idriz na susretu BL u Halmstadu

DRHTAJ RIJEČI

Tužno je bilo ovo banjalučko ljeto – sklopile su se životne stranice njegovih knjiga – pjesama, priča, reportaža, zapisa, i sjećanja na prijatelja i umjetnika riječi, koji je ostavio duboke i neizbrisive tragove svoga života i stvaralaštva. Svoje prve literarne radove objavljivao je kao učenik banjalučke Gimnazije, da bi kao student književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu već ukazivao na literarnu vrijednost svojih priča, pjesama i reportaža. Po završetku studija, u okviru kojega je diplomirao i na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu, radio je najduže kao novinar i urednik na Radio Banjaluci. Putevi progonstva odveli su ga u London, u kojem je na obalama Temze pisao o svome zavičaju i Vrbasu, kraj kojega je i rođen i o kojem je iznjedrio i najviše pjesama i priča.

Objavio je više knjiga, među kojima se ističu knjige pjesama »Drhtaj cvijeta« i »Sa obala Vrbasa i Temze«, te knjige proze »Izlet i druge priče«, »Pucanj na Studencu« i »Drugi ljudi«.

Metafora drhtaj možda najljepše izražava poetiku njegove literarne riječi: drhtaj vode, drhtaj cvijeta, drhtaj sjećanja, drhtaj rijeke, drhtaj nostalgije, drhtaj riječi... (Sinoć je majka plakala / Dugo su

drhtale latice cvijeta. // Stavio sam ruže kraj njena jastuka / Latice su drhtale / Iz snova njenih u noći nemirnoj. // Probudila se u jutro kišno / I otišla u polja cvjetna. // Tražila je cvijet rumeni / Svjetlost na latice / Drhtala gledajući u cvijet uveli. // Kako već dugo / Drhte latice cvijeta,)

Poezija i proza Idriza Saltagića našle su odavno svoj emotivni put do čitalaca, do njegovih sugrađana, posebno onih rasutih svijetom koji, kao i on, čeznu za zavičajem koji im – što se više udaljava – zapravo sve bliži, negdje duboko u drhtaju riječi i srca. To je osjetio i književnik Miroslav Jančić, pišući recenziju za Saltagićevu zbirku pjesama »Big Ben i Sahat kula«:

»Poezija Idriza Saltagića je poezija koja trepti senzibilnošću, koja govori o životu i osjećanjima čovjeka koji je protjeran iz voljenog zavičaja. Tko želi da sazna i osjeti kako se osjeća Bosanac u Londonu, Malmeu, Cirihu, kako se

osjećaju izbjeglice koje žive širom svijeta, neka pročita ovu poetsku zbirku. On će naći pjesme za svoju dušu, te sjećanja i dio vlastitog života.«

A priredivač knjige izabranih pjesama »Big Ben i Sahat kula«,

Idriz Saltagić

BIG BEN I SAHAT-KULA

I ovo jutro zagledan sam u Big Ben,
I jutro ovo vidim Sahat-kulu,
I čovjeka vidim, ruke njegove ispružene,
Vidim kazaljke dodiruje.

Gledam u Big Ben, moćan u svojoj ljepoti,
Gledam u Sahat-kulu, utihnula u svojoj samoći,
Podne je i već dugo ne otkueava,
Je li to zvuk nestao nad rijekom usnulom?

Big Ben dodiruje nebo, u rijeci se ogleda,
Oko njega palate na vječnoj straži,
A ja vidim Sahat-kulu munje obasjale,
I ljude vidim skrivene pod kupolom njenom.

Gledam, dugo gledam u zlatne kazaljke Big Bena,
I vidim na Sahat-kuli, kazaljke zastale, miruju,
I vidim čovjeka kako se na kulu penje,
Rukom ispruženom kazaljke dodiruje.

I ovu noć Big Ben i Sahat-kula snivaju,
On na vrhu tornja, kao na krovu svijeta,
Ona Kula ruševna, mrakom zastrta,
U svijet bi otkucaje svoje da pošalje.

I noćas sam zagledan u Big Ben,
I noćas vidim Sahat-kulu,
I čovjeka vidim, ruke njegove ispružene,
Vidim kako kazaljke dodiruje.

London, jesen 1994.
(»Svjetionici«, antologija i
Monografija umjetnika BiH u dijaspori)

Idriz na susretu u Geteborgu

U krugu porodice

novinar i publicist Aleksandar Aco Ravlić, naglasio je da je »ovom zbirkom Idriz Saltagić učvrstio svoje mjesto u plejadi banjalučkih pjesnika«:

»I u ovoj zbirci potvrdio je osjećajnost i pripadnost svojoj obitelji i svojoj Banjaluci, nezaboravnoj rijeci Vrbasu i 'pečatu' Banjaluke – zelenilu, kojeg tvore nezaboravne ocvjetale banjalučke aleje i bašče ili vrtovi, što je stvorilo nezaboravan kolorit i pružalo dojmljiv ugodaj. Ima tu pjesama za svačiju dušu...«

U predgovoru ove knjige, koja nam približava ono najbolje što je napisao drhtajem stiha i rime, Idriz Saltagić je napisao da je ona »spomenar, životopis moj, ali i mnogih drugih koji su živjeli na obalama bosanskih rijeka, a onda otišli širom svijeta, na obale i mostove nekih drugih rijeka i gradova«. Ove pjesme, čitamo dalje autorov zapis, prepisan i sa sedara na njegovom Studencu, inspirisane su godinama djetinjstva, roditeljskog doma i zrenja, da bi se zatim preselile u nemire, čežnje i zapanitosti izbjegličkih godina. Saltagić se tako, i u daljinama, kad je prospao drhtaje riječi po bjelini papira, u mislima vraćao svome izvoru, svojoj rijeci, svojim bližnjima: Već od jutra rana rijeka nas doziva, / obale njene, virovi i sedre, / ovdje nas uvijek neka igra čeka, / nas dječake, nasmijane. vedre... (Rijeka);

U rumeno jutro, dok se budi zora / sa košarom rublja, vodeći i sina,
/ ide moja mati razbuđena, lijepa, / ide moja mati – cvijet i bjelina...
//Kad se sunce vraća na rumen stazu / s opranim rubljem, vodeći i
sina, / ide moja mati, sa rijeke se vraća, / ide moja mati – cvijet i
bjelina. (Majka); Grad je tonuo u rijeku / Gubio na starčevu ramenu
/ U tvojoj kosi i stisnutoj šaci / U očima dječaka // Rasla je suza / U
našim očim / I zatala // Grad je umirao u drhtaju tvome / U bijegu
djeteta u letu ptice / U tvrđavi na brdu / U mom i tvom krvotoku //
Tvoja i moja suza / Na zemlju pala / I ostala (Suza): Noćas su me
dozivala rijeke, / Najljepša od njih zlaćanih boja, / U kući, daleko, na
tamnom brijegu, / Padala je noć puna nespokoja... (Nespokoj)

I tako, čitavog života, i onog sretnog, kad je živio i stvarao u
svome gradu, i onog rasutog, kad je bio litalica, i onog kad je drhtao
zajedno s perom i riječima što su se splitala u pjesme, Idriz Saltagić
je sanjao svoju rijeku: Godinama sanjam onu, našu, rijeku, / i nas
raspjevane, u pjesmi koja traje... Taj Saltagićev

pjesnički san sada još više traje, jer je i naš, jer je i sretan i sjetan,
jer je život koji smo živjeli, i koji živimo...

Priredio: Ismet Bekrić

Zemljotres

I sat je stao 27.10.1969
u 9 sati 11 min. i 33 sek.

Tekst i foto:
Adem Čukur

Razrušeni dio stambeno-poslovne zgrade "Titanik" slika iznad naslova

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

U istoriji čovječanstva postojali su gradovi koji su u određenom vremenskom periodu doživjeli svoj uspon i procvat da bi, usljed prirodnih katastrofa (zemljotresa, poplava, erupcija vulkana, cunamija...), ratnih razaranja, velikih požara ili gubitka stratezijskog značaja bili napušteni, a postojali su i drugi koji su, nakon jedne od navedenih katastrofa, ponovo oživjeli i dobili novi zamah obnove i izgradnje, kao što su, između ostalih, bombardovanjem u Drugom svjetskom ratu skoro u potpunosti razoreni Varšava, Drezden... ili zemljotresom porušeni San Francisco 1906 g, Tokio 1923 g.. ...U ovu grupu mogla bi se unekoliko uvrstiti i zemljotresom razorena Banjaluka. Naime, iako je u posljednjih 150 godina na području Banjaluke i šire okoline zabilježeno nekoliko zemljotresa manjeg intenziteta, u nedjelju, dana 26 oktobra 1969 g. u 16 sati, 37 minuta, i 11 sekundi Banjaluku i njenu širu okolinu zadesio je zemljotres jačine približno 7,5 stepena MCS / Merkalijeve skale (stepenovane opisno od 1 do 12), a sljedećeg dana, 27 oktobra 1969 g. u 9 sati, 11 minuta i 33 sekunde dogodio se katastrofalni zemljotres jačine oko 8,5 stepena MCS (u epicentru 9 stepeni), odnosno magnitude 6 po Richteru, sa epicentrom 16 km sjeverno od centra grada. Zemljotres je prouzročavao štete u petnaest opština Bosanske krajine na površini od oko 9000 km². Po intenzitetu razaranja i broju oštećenih i porušenih zgrada najviše je stradalo područje grada i opštine Banjaluka. Značajno je stradao njen stambeni fond (pri čemu je manje ili više oštećeno 25.734 stambenih zgrada sa 35.267 stanova, od toga su do temelja srušene zgrade sa 4.010 stanova), onespособljen je za rad ili porušen znatan broj školskih objekata, studentski i dački dom, najveći dio zdravstvenih / bolničkih objekata. U oblasti industrije radi većih oštećenja potpuno je obustavljena proizvodnja u Fabrici celuloze i viskoze, Novinsko-izdavačkom preduzeću "Glas", Preduzeću tekstilne konfekcije "Trudbenik" ... , Najveće trgovačke organizacije "Krajinazor", "Metal" ...ostale su bez više od polovine svojih poslovnih prostora. Pored navedenog konstatatovana su oštećenja i na više objekata u oblasti kulture, javne uprave i administracije, socijalne i dječije zaštite, te na privatnim zanatskim i ugostiteljskim objektima, kao i na ekonomskim zgradama poljoprivrednika, pomoćnim zgradama uz stambene objekte.... Štete su

Javni sat na trgu

Polusrušeni minaret džamije Ferhadije

prozrokovane i na objektima infrastrukture, u prvom redu gradske vodovodne mreže. Značajna oštećenja pretrpjeli su i objekti graditeljske baštine, između ostalih : džamije Ferhadija, Gazanferija i Arnaudija, Samostan Marija Zvijezda/Trapisti, tvrđava Kastel..., na širem području manastir Gomionica, crkva u Krupi na Vrbasu, tvrđava Bočac.... Zgrade Samostana Petričevac i Katedrale svetog Bonaventure pretrpjele su velika oštećenja pa su potom u potpunosti i porušene. Nakon zemljotresa formirana je Komisija za procjenu štete koja je prema posebno propisanoj metodologiji izvršila procjenu štete na ukupnom prostoru zahvaćenom zemljotresom koja je iznosila tadašnjih 7,68 milijardi dinara. Nakon ocjene komisije stručne vojne ekipe su miniranjem izvršile rušenje najoštećenijih zgrada, između ostalih : stambeno-poslovnih objekata "Titanik" i "Džinića neboder", hotela "Bosna", "Crne kuće", Banjalučkog zatvora, Osnovne škole "Jovan Jovanović Zmaj", Srednje medicinske škole i Gimnazije, proizvodno-poslovnih objekata "Trudbenika" i "Glasa", robne kuće NAMA, Hiruškog i Ginekološko/akušerskog odjela Gradske bolnice, studentskog i đачkog doma, bioskopa "Vrbas", Već isto veće nakon prvog zemljotresa, radi otklanjanja njegovih posljedica, organizovale su se sve tadašnje relevantne gradske strukture objedinjene u štabu narodne odbrane koji isto veće donosi odluku, objavljenu putem Radio Banjaluke, da se do stručnog pregleda objekata zabranjuju svi javni skupovi u zgradama, kao i otvaranje trgovinskih radnji, obustavlja rad u školama... U katastrofalnom zemljotresu smrtno je stradalo 15 osoba , povrijeđeno 1250, a navedena odluka je vjerovatno doprinijela da taj broj ne bude znatno veći. Solidarnost stanovnika Jugoslavije u raznim vidovima kontinuirano je iskazana od prvog dana zemljotresa, da bi na kraju, oktobra 1970 g. Savezna skupština posebnim zakonskim aktom odlučila da država sudjeluje u obnovi Bosanske Krajine sa 5,18 milijardi dinara nepovratnih sredstava, od toga najznačajniji dio sredstava za obnovu Banjaluke. Značajna je bila i pomoć iz inostranstva u raznim vidovima. Između ostalog, u svrhu što kvalitetnijih rješenja pri izradi Urbanističkog plana grada putem Programa za razvoj Ujedinjenih nacija, angažovana je švedska konsultantska firma SWECO koja je nakon završetka svoje misije i publikovala dvije studije o osnovnim pitanjima planiranja Banjaluke, posebno o planiranju saobraćaja. Dana 13-og augusta 1981 g. Banjaluku je ponovo zadesio zemljotres, ovaj put jačine oko 7,5 stepeni MCS, odnosno

Porušena crkva

magnitude 5,4 po Rihteru. Materijalne štete su bile značajne, međutim znatno manje nego od zemljotresa iz oktobra 1969 g. iz razloga što su u predhodnom zemljotresu bili već porušeni ili konstruktivno sanirani trusno nestabilni objekti, kao i da su u međuvremenu novovoizgrađeni objekti projektovani i izvedeni u skladu sa Pravilnikom za gradnju na trusnim područjima.

Razrušeni dućani na Haništu

Zabilježeno u podzemnom gradu

TITOV POSLJEDNJI 'KONJIČKI SKOK'

Tekst i foto: Rade Dujaković

'Konjički skok', vode njemačkog Rajha Adolfa Hitlera i njegovih generala i feldmaršala, poznatiji kao 'Desant na Drvar' 25. maja 1944. godine, imao je za cilj likvidaciju maršala Tita i njegovog partizanskog Vrhovnog štaba. Znamo kako je taj konjički skok završio u herojskom Drvaru, na Titovu veliku sreću. Ali Titov posljednji 'konjički skok', kako metaforično i simbolično, uslovno naslovismo temu ove priče, ne odnosi se na Drvar, već na Konjic, gradić u sjevernoj Hercegovini, na putu Jablanica - Sarajevo, na rijeci Neretvi, ispod Prenj planine, gdje

je odnedavno turistima i putnicima namjericima dostupna Titova atomska ratna komanda, skraćeno ARK-O ili tzv. Titov bunker, pravi podzemni grad u dubini Zlatar planine, izgrađen na cijelih šest hiljada kvadratnih metara, sa koridorima i tunelima, podzemnim halama i postrojenjima domaće i svjetske elektroindustrije i mašinogradnje (Končar, Simens, Iskra, RiZ, Čajavec...) građenim čak 26 godina, od 1953. do 1979. godine. Ovaj fascinantni kompleks, koji je za javnost otkriven tek 2011. godine, završen je godinu dana prije Titove smrti,

i on vjerovatno nije stigao da ga posjeti!

Ukopan u dubini planine, sa naizgled seoskim kućama, maskiranim ulazima, gradili su ga decenijama nepoznati neimari i vojnici JNA, koji su dovoženi na gradilište u tunele, zavezanih očiju, u strogoj tajnosti, skriveno od radoznalih očiju zaštićenom vojnom zonom. Tako ni građani Konjica nisu znali za ovu čudnu građevinu, poput piramide egipatskog faraona, u njihovom neposrednom susjedstvu, maskirano i obavijeno vojnom tajnom; kopalo se u strogoj diskreciji, decenijama, sa hodnicima

dubokim i do 300 metara u utrobu planine, sa komandnim i spavaćim sobama za Tita i generale JNA, za preko 500 vodećih ljudi SFRJ, za zalihama hrane i vode za šest mjeseci, agregatima, erkondišnima koji održavaju konstantnu temperaturu od 21 st.Celzijusa i vlažnost vazduha 70%.

Poput kosmičkog broda, sa salom za sastanke, radnim kabinetima, teleprinterskim sobama, telefonskom centralom i špijunskom sobom za prislušivanje svih telefonskih razgovora i otkrivanje eventualnih nepoželjnih uljeza i izdajnika! Cio kompleks sa armirano-betonskim izolovanim zidovima od 2,5 metara debljine, građevinsko je čudo lavirinta i tunela, koji mogu da izdrže nuklearni udar od 25-50 kilotona tj.duplo jače od atomske bombe bačene na Hirošimu i Nagasaki!

I sve je u punoj pogonskoj spremnosti, klime i agregati, teleprinteri i telefonske centrale, samo je vojska BiH odnijela kuhinju i skladište hrane, ali objekat i nije više u vojnoj funkciji, i to iz dva razloga: 1.) Izgubio je kategoriju vojne tajne, i 2.) pregazilo ga je vrijeme jer se danas potencijalni nuklearni udari ne mjere 'kilo' već megatonama, i ne samo da mogu razoriti Titov bunker već i cijelu Bosnu, Evropu pa i više puta čitavu planetu Zemlju!

Titov bunker kod Konjica, skriven gdje ga ni najveći radoznalci i intuitivci ne bi našli ni očekivali (imao je vjernu kopiju, djelo naših gaditelja, u iračkoj pustinji, gdje se skrivao, dok ga Amerikanci nisu otkrili, irački vođa Sadam Husein), bio je po značaju treća vojna baza i 'vojna tajna' u bivšoj Jugoslaviji, čija je izgradnja koštala oko 4,5 milijardi tadašnjih američkih dolara, a prve dvije 'vojne tajne', usporodbe radi, bile su podzemni vojni aerodrom 'Zeljava' kraj Bihaca (miniran u posljednjem ratu), a koštao je cca 8,5 mlrd.dolara, te podmornička luka 'Lora' u Splitu oko 5,5 milijardi, dakle suma, sumaram cirka 18,5 milijardi USA dolara, koliko je približno (20 milijardi dolara), iznosio jugoslovenski spoljni dug uoči rata tj.pred raspad zajedničke države!

Danas je Titov bunker (Tito's bunker) muzej koji prima posjetioce iz cijelog svijeta a unutrašnjost je 'dekorisana' brojnim umjetničkim antiratnim 'instalacijama' modernih umjetnika širom nekadašnje Jugoslavije i svijeta, a briga o objektu povjerena je lokalnim udruženjima mladih i konjičkom rafting klubu. Sve nam je to ispričala mlada kustosica Inga, sa kojom smo, punih sat i po, obilazili Titov podzemni grad u srcu planine, blizu izvora Neretve. Jedinu nesuđenu ženu, za koju je bio predviđen ulazak u ovo podzemno carstvo, bila je drugarica Jovanka, čija je soba i sada onakva kakvom je prvobitno uređena i namještena. Razočarano smo konstatovali da sobe za 'pionirke i omladinke' nema, ali zato danas ovim demistifikovanim vojnim zdanjem raspolaže i upravlja omladina opštine Konjic, spremna da ljubazno primi sve znatiželjne, kritične i jugonostalgicne posjetioce i turiste.

Oktoobra 2019.godine

Gradovi Evrope - Volim
Pariz svakog dana...

Šarm svjetlosnog grada

Tekst: Mirsad Filipović

Foto: Melisa, Melkina i Mirsad Filipović

Pariz je grad koji je poznat po obilju interesantnih i čudesnih građevina, velikih lijepih parkova, važnih internacionalnih organizacija, vrhunskih gastronomskih restorana, likovnih akademija, pozorišta i koncertnih dvorana. Ovdje su se dešavali narodni protesti i značajne revolucije koje su utrle put demokratiji i svjetskom napretku. Pariz je po tome jedinstven.

Posjetio sam ovu prijestolnicu, ne samo francusku, nego i svjetsku, samo jedanput i proveo u njoj nezaboravnih sedam dana. Mnogo toga sam uspio obići, ali ipak ne sve što sam planirao. Pariz je ogroman i on se mora obići u više navrata kako bi se svi dojmovi mogli upotpuniti. Vrlo bitno je i vrijeme kada se posjećuje ova metropola, a mi smo bili u aprilu. Ipak preporučujem mjesec maj ili septembar, jer tada su prosječne temperature oko 20 stepeni.

Kraća historija

Pariz je kao i većina evropskih prijestonica imao zanimljivu i burnu historiju. Grad se pod tim nazivom spominje već u 4. vijeku, a

Rimljani su mu dali naziv Paris. Prije toga se zvao Lutecij Parisiorum kada su ga naseljavala galska plemena. U doba Rimskog vladanja grad je bio već tada prava metropola sa amfiteatrom, kupalištima, pozorištima, hramovima, forumom, i imao je više od 200 000 stanovnika. Padom Rimskog carstva i dolaskom Germana, Pariz je stagnirao. Mijenjali su se vladari i okupatori. Vikinzi su imali važnu ulogu u devetom vijeku, često osvajajući grad većinom zbog pljačkanja. Francuska je bila kraljevina od 508. godine a Pariz njen glavni grad. Mijenjali su se kraljevi kroz vijekove a Pariz se intenzivno gradio u srednjem vijeku. U tom periodu grad su zahvatile kuge, i to u dva navrata, a više od 40 000 žitelja je izgubilo život. Već 1150. godine grad je dobio svoj prvi univerzitet, a u doba vladavine Filipa

Augusta (1180-1223.) Francuska postaje velika sila sa Parizom kao prestonicom. Izgrađeni su mnogi značajni objekti i crkve, univerzitet Sorbona, Parlament. Pariz je bio jako uporište katoličke lige, a 1579. godine dogodila se strašna Bartolomejska noć, kada je ubijeno 3000 Hugenota (protestanata) u znak protesta zbog vjenčanja Henrika od Navare sa Maragaretom Valois. Kralj Luj XIV je 1628. godine trajno premjestio kraljevski dvorac u Versaj (Versailles). Ravno stotinu godina kasnije počela je Francuska revolucija i trajala je desetak godina. Padom Bastilje 1789. godine i ukidanjem Monarhije 1792. godine počelo su nove reforme i početak slobode za buržoaziju i seljake. Tada su u principu i počeli demokratski procesi i prosvetiteljstvo. Naravno, Pariz je bio središte ove revolucije. Poslije te revolucije počela je karijera generala Napoleona koji se 1804. godine proglasio carem i pošao u svoje osvajačke pohode. Njegova vojska je čak stigla do Moskve. U svom desetogodišnjem ratovanju i osvajanju nije mogao pokoriti Rusiju. Na kraju je izubio i veliku bitku kod Waterloo, to biva zarobljen i prognan na malo ostrvo St. Helena. Druga značajna revolucija je bila 1848. godine, bio je to ustanak radničke klase i on je krvavo ugušen. Ipak dao je i neke rezultate za obespravljen radnike i usvajanjem nekoliko novih zakona njihov položaj se popravio. Prvi i drugi svjetski rat Pariz je prošao prilično bezbolno. U prvom nije bilo ratnih dejstava, a u drugom Pariz je bio okupiran od Njemačke skoro pet godina. Saveznici su ga oslobodili 1944.

Luvr je enormna građevina

Miloska Venera je neprocjenjivo muzejsko blago

Pariški parkovi su prelijepi

Znamenitosti

Pariz je zasigurno jedan od najljepših i najzanimljivijih gradova svijeta. Prostire se na oko 105 km² i njegovo gradsko jezgro ima oko 4 miliona stanovnika. Sa predgrađima Pariz sa svojih 12 000 000 stanovnika spada u najveće gradove Evrope i svijeta. Gradsku regiju godišnje posjeti oko 45 miliona turista, što domaćih, što stranih. Pariz je, za razliku od Praga, Rima ili Budimpešte, mnogo teži za posjetu važnih turističkih atrakcija, naravno zbog svoje geografske prostranosti. Ja sam izabrao, po svom nahođenju, one najpoznatije i najatraktivnije. Počecu s mjestom koje me je najviše impresioniralo, sa Louvrom.

Louvre – Luvre

Ovo prekrasno zdanje je dugo bila kraljevska palača. Građena je punih 14 godina (1190-1204.) a godinama poslije je preuređivana. Izgrađena je u obliku potkovice i sa svojom veličinom je bila dugo najduža građevina u Evropi. Najzaslužniji za njegov izgled su bili arhitekti i kipari P. Lescot, J. Goujon, J. Lemercier, L. Le Vau, a današnji, Claude Perrault.

Kada je Luj XIV premjestio svoju rezidenciju u Versaj, Luvr je imao ulogu kraljevske umjetničke galerije, a 1793. godine Luvr biva otvoren za javnost kao muzej. Danas ga godišnje posjeti 8 miliona turista. Muzej je sa svojih 380 000 eksponata drugi svjetski muzej po veličini. Vrlo bogate muzejske kolekcije podijeljene su na 8 odjeljaka: egiptaski, bliskoistočni, grčki, etruščanski i rimski antikviteti, te islamska umjetnost, slike, skulpture, predmeti primijenjenih umjetnosti, grafike i crteži. Mi smo bili oko šest sati u muzeju i vidjeli smo mnogo vrhunskih djela. Da bismo vidjeli sve trebalo bi sigurno nekoliko dana. Čovjek je zato prinuđen da odredi šta želi posjetiti u tom ograničenom vremenu. Ima tu mnogo fantastičnih umjetničkih djela,

Mona Lisa i njen zagonetni osmjech

ali dva se posebno izdvajaju, Mona Lisa Leonarda da Vinčija i Miloska Venera – Afroditu koju je izradio Aleksandros iz Antiohije. Uspio sam uslikati oba a red ispred Mona Lise je bio ogroman. Leonardo ju je naslikao između 1503. i 1506., a smatra se da je riječ o portretu Lise del Giocondo, mlade žene firentinskog trgovca Francesca del Gioconda. Ima i drugih mišljenja koga je Leonardo, portretirao. U svakom slučaju ova renesansna slika je najpoznatija u historiji slikarstva. Zanimljivo je spomenuti da je car Napoleon, dok je bio na vlasti, objesio sliku u svojoj spavaćoj sobi. Naravno, kada je izgubio vlast vraćena je i slika u muzej.

Afrodita sa grčkog ostrva Milosa, sada poznata kao Miloska Venera, urađena je između 100. i 130. godine prije Kr. a našao ju je slučajno 1820. godine mještanim ostrva, Yorgos Kentrotas. Francuski kralj Luj XVIII je donirao muzeju ovo remek djelo. U muzeju se nalaze mnoga antologijska umjetnička djela a treba izdvojiti italijanske, flamanske, francuske i španske umjetnike, te antičke skulpture od izuzetne vrijednosti. Luvr je praznik za oči.

La Tour Eiffel – Eifelov toranj

Ako želite čekati duže vremena da biste vidjeli neku svjetsku atrakciju, onda se slobodno uputite na ovo mjesto. Ova monumentalna građevina je nazvana po svom izumitelju dizajneru i inženjeru Aleksandru Gustavu Ejfelu. Konstruktor je bio Maurice Koechlin, također poznat dizajner. Radovi su trajali od 1887. do 1889. i predviđeno je njeno otvaranje uz parišku svjetsku izložbu koja je obilježavala 100 godina od početka francuske revolucije. Toranj je sa antenom visok 320 m i najviša je građevina u Parizu, a bila je dugo i u Evropi i svijetu. Metalna konstrukcija je teška oviše od 7 500 tona, a sastoji se od 12 000 dijelova koje drži 2,5 miliona šarafa. Toranj ima tri platforme. Da bismo se popeli na vrh treba preći 1665 stepenica. Naravno, supruga Melkina i ja smo se odlučili za jednostavniju op-

Toranj iz druge perspektiva

Ejfelov toranj je jedan od Pariških simbola

ciju, izabrali smo ipak lift. Pogled sa vrha je fantastičan i tek tada se vidi koliko je Pariz ogroman. Na tornju se nalaze dva restorana, a jedan od njih je skupi gastronomski i do njega se dolazi posebnim liftom. Toranj se nalazi blizu rijeke Sene i ako se odlučite voziti turističkim brodom ne možete ga promašiti. Zanimljivo je da su na tornju ugravirana imena 72 poznata znanstvenika.

Katedrala Notre Dame – Katedrala Naše Gospe

Katedrala se nalazi na otočiću Île de la Cité u središnjem dijelu Pariza, pokraj obale Sene. Počela se graditi 1163. godine kada je Papa Aleksandar III položio kamen temeljac uz prisustvo kralja Luja VII i trajala je sa raznim dograđivanjima i renoviranjima skoro 200 godina. U 19. vijeku su izvršene promjene na katedrali, a radove je vodio arhitekta Eugene Viollet-la-Duc. Kroz vjekove je bila najveća par-

Nekada najveća pariška građevina

Zadnja strana Naše Dame

iška građevina. Duga 130, široka 48, a visoka 36 metara. Godišnje je posjeti oko 14 miliona turista i hodočasnika i to je najposjećenija građevina u svijetu. Izgrađena je u gotičkom stilu, sličnu sam vidio u Briselu, ali je ova katedrala veća i bogatija. Ona je u neku ruku ponos i simbol Pariza, a cijeli ovaj pojas uz obale rijeke Sene je pod Uneskovom zaštitom. Svoju popularnost postiže poslije objavljivanja romana Viktora Igoa, Zvonar bogorodične crkve. 1804. godine Papa Pij VII je krunisao Napoleona u ovoj crkvi. 15. aprila ove godine je, nažalost, ovu katedralu zadesio veliki požar u kojem su stradali gornji dijelovi katedrale i njena unutrašnjost. Obnova će biti dugotrajna i mnogi su obećali ekonomsku pomoć za njeno renoviranje. Kada se nadete ikojim slučajem u Parizu, ovo mjesto obavezno posjetite.

Arc de triomphe – Trijumfalna kapija

Ovo historijsko mjesto je također dobro posjećeno i nalazi se na kraju Jelisejskih polja na trgu Šarla de Gola. Kada se od Trga Konkord uputite najpoznatijom pariškom avenijom Šanzelize-Champs Elisees, stižete do kapije. Tu se susreće 12 avenija i ovo mjesto je stvarno impozantno. Spomenik je projektovao Žan Šalgren 1806., nešto poslije Bitke kod Austerlica. Izgradnja je trajala do ranih 1830-ih godina. Kapija je visoka 49,5 m, široka 45 m, a duboka 22 m. Napoleon je naredio da mu se podigne ovaj monument u čast njegovih osvajanja. Od 1920. godine postala je i grob Neznanog junaka iz Prvog svjetskog rata. Vječni plamen zapaljen je prvi put 1923. godine i od tada se pali svakog dana u 18:30. Napoleon nije doživio da vidi dovršenu kapiju, a vala nije ni zaslužio.

Napoleon nije dočekao kraj izgradnje Trijumfalne kapije

Jedna od čudesnih fontana

Place de la Concorde – Trg sloge

Ovo je najveći i najpoznatiji trg u Parizu. Oblikovan je između 1755. i 1775. i nosio je ime Luja XIV. Tu je bila postavljena i njegova skulptura. Francuskom revolucijom stvari su se promijenile, ta skulptura je uništena, trg je dobio ime Trg Revolucije, a 1793. godine tu je postavljena giljotina. Za nepune tri godine tu je giljotirano 1189 ljudi, među njima: Luj XVI i njegova supruga kraljica Marija Antoaneta, Madam du Barry, ljubavnica Luja XV, hemicar Antoine Lavoisier, vođa revolucije Maximilien Robespierre i mnogi znani i neznani Parižani. Sada se na trgu nalaze dvije prekrasne fontane, postavljene 1840. godine. Jedna posvećena moru a jedna rijekama, te osam alegorijskih ženskih skulptura koje predstavljaju francuske

Preljepi egipatski obelisk star 3200 godina

gradove, Lion, Marsej, Brest, Ruen, Nant, Strazbur, Lil i Bordo. Uz fontane se nalazi i ogromni egipatski Obelisk iz Luxora, poklon iz 1833. godine, egipatskog zamjenika kralja Muhameda Alija. Obelisk je star više od 3200 godina i stvarno je impresivan. Ovdje smo navraćali više puta, ali nismo izgubili glavu, malo šale.

Château de Versailles – Versajski Dvorac

Kraljevski dvorac-palača se nalazi u predgrađu Pariza, u gradiću Versaj. Bio je dugo vremena kraljevska rezidencija, a sada je u principu muzej koji godišnje privlači 9 miliona posjetilaca. Sve je ovdje imponozantno i rekao bih veličanstveno. Od 1979. godine je pod zaštitom Unesko-a. Zanimljivo je da se počeo graditi kao lovački paviljon u doba Luja XIII. Njegov mnogo poznatiji sin kralj Luj XIV

Ispred versajskog dvorca

Krevet u kojem je spavala Marija Antonaeta

se kao jedanaestogodišnjak morao skloniti tu od pobunjenika. Kada je Kardinal Mazarin ugušio pobunu Luj se nije htio vratiti u parišku rezidenciju i dao je izgraditi velebiji dvorac. Padom kraljevine, poslije Francuske revolucije on preuzima druge uloge, a u reprezentativnoj Dvorani ogledala potpisana je neovisnost SAD. Poslije prvog svjetskog rata, 1919. godine, ovdje je potpisan mirovni Versajski ugovor između saveznika i Njemačke.

Montmartre – Monmartr

To je najviši dio grada, oko 130 m je najviša točka, sa kojeg se pruža vrlo lijep pogled na središte grada. Na samom vrhu se nalazi neponovljiva bijela bazilika Sacré-Cour – Sveto srce. Napravljena je u devetnaestom vijeku. Trebala se zvanično otvoriti 1914. godine, ali zbog početka Prvog svjetskog rata, to je urađeno 1919. godine. Zvonik joj je visok 84 m i naravno iskoristio sam priliku da se popnem na vrh. Nisam brojao stepenice, ali sam siguran da ih je bilo i

Prekrasna bazilika na vrhu Monmartra

više od 400. Sa tog mjesta se vidi cijeli Pariz. Monmatr je poznat kao središte umjetnika iz cijelog svijeta, posebno slikara, pa su tu između ostalih, djelovali Pikaso, Salvador Dali i Mone. Lijepo je bilo šetati uskim uličicama, popiti čašu vina i promatrati masu svijeta koja je stigla sa svih kontinenata. Nedaleko od Montmartrea nalazi se Moulin Rouge – poznati kabaret i dom can-can plesa. Nismo tu ulazili jer su predstave rasprodate mjesecima unaprijed.

Melkina odmara između Baha i Hajdna

Opera Garnijer – Pariška opera

Jedna od najglumuroznijih građevina u Parizu je bez sumnje njena opera. Izgrađena je između 1861. i 1874. u baroknom stilu i remek djelo je građevinske arhitekture. Dobila je ime po svom ahitektu Šarlu Garnijeu. U doba kada je napravljena bila je najskuplja građevina u svijetu. Sve je u ovoj prelijepoj građevini gigantsko. Fojaje je ogroman, sala ima 2200 sjedećih mjesta, na sceni može odjednom nastupiti 450 učesnika, salon je velik kao i onaj u Versaju, a građevina je viša za 13 metara od Trijumfalne kapije. Središnji luster je težak 6 tona. Ogromni plafon je uredio Mark Šagal, jedan od najvećih francuskih slikara. Ova opera je jedna od najpoznatijih i najvažnijih u svijetu i najveća je teatarska građevina u svijetu.

Hôtel des Invalides – Dom za invalide

Kralj Luj XIV je imao ideju da se u središtu Pariza napravi kuća za iznemogle i ranjene vojnike koji su se vraćali iz ratova, za penzionere i siromašne. Liberal Bruant je izgradio ovu monumentalnu građevinu između 1671. i 1675. i imala je tada mjesta za 7000 ratnih veterana. U sklopu kuće napravljena je i crkva. Kuću su poslije dograđivali i preuredili, a posebno je za to zaslužan Jules Hardouin

Ulaz u Dom za invalide

Mansart. Sada je ovaj hotel jedna od najljepših građevina u Parizu i vrhunska turistička atrakcija. Posebno je impozantna kupola, skoro identična kao i ona u crkvi Sv. Petra u Vatikanu. Unutar građevine se nalazi nekoliko muzeja i veliki vojni muzej. U kompleksu se i danas nalazi nekoliko nacionalnih institucija vojnih invalida, kao što je starački dom, medicinski i kirurški centar i centar za izvanjske medicinske konsultacije.

U ovoj kući-hotelu sahranjeni su mnogi maršali i generali, ali svakako je najzanimljivije da je ovdje sahranjen veliki osvajač Napoleon I, njegov sin i njegova braća. Osim poznatih vojskovođa tu je sahranjen i pisac teksta za Marseljezu, oficir, kompozitor i pisac Claude Joseph Roubert de Lisle.

Pariz je prepun vrhunskih znamenitosti, trebalo bi mi još mnogo vremena i prostora da se sve opiše, ali ću ipak spomenuti neka važna mjesta koje smo obišli.

La Defense je udaljen od Trijumfalne kapije oko dva kilometra i tu je smješten najveći poslovni centar u Evropi. Tu na posao, svaki dan, ide preko 150 000 ljudi a kompleks modernih zgrada i nebodera je veličanstven.

Napoleonov sarkofag

Panteon u Parizu ili crkva Sainte-Geneviève je također mjesto koje se mora posjetiti. U toj lijepoj građevini su sahranjeni francuski velikani, mnogi grofovi, baruni, kardinali, oficiri, pisci i naučnici.

Među njima treba spomenuti svjetske pisce Viktora Igoa, Emila Zolu i Aleksandra Dimu, naučnike Mariju i Pjera Kiri, filozofe Voltera i Rusoa, tvorca pisma za slijepe Braila i.t.d.

Poznati su parkovi Bulonjska šuma, Luhsemburg i Tuilerije i tu se može satima šetati i uživati u prirodi. Pariška Olimpijka je poznata koncertna dvorana u kojoj su redovno nastupali poznati francuski šansonjeri Edit Pjaf, Šarl Aznavur, Žilber Beko, Žorž Brasans, ali i naša Tereza Kesovija. U Parizu su jedno vrijeme boravile slavne ličnosti kao Stravinski, Hemingvej, Pikaso, Dali. Pariz je opjevan u mnogo šansona, u njemu je snimljeno mnogo dobrih filmova i tu su rođena dva moja filmska francuska ženska favorita, Brižit Bardo i Katrin Danev. Pariz je grad svjetlosti, umjetnosti i gastronomije. Pariz je i grad mode, a kada smo bili u najvećoj modnoj kući Lafajet, mogli smo se uvjeriti u to. Koja raskoš i koje cijene. Šetali smo skoro svaki dan uz obale Sene, zastajali kod uličnih prodavača, kupili po koju sitnicu (ploče) a u Šanzelizu sam ušao u najveću muzičku prodavnicu, smještenu na nekoliko spratova i tu sam proveo nekoliko sati, dok je supruga čekala, čekala, čekala.....

Pariz i njegova regija je toliko bogata, da čovjek ne povjeruje. Ovdje se godišnje obrne oko 600 milijardi eura, jedna četvrtina cijele francuske ekonomije, tačnije BNP. Tu je sjedište 37 od 500 najprofitabilnijih kompanija na svijetu. Regiju posjeti godišnje 45 miliona turista i poslovnih ljudi. Blizina Londona, Brisela, Amsterdama, Kelna, Marseja omogućuje svaku moguću razmjenu dobara i ljudi. Do Pariza se može doći najbržim vozovima, modernim autoputevima i avionskim prijevozom. Pariz ima dva velika aerodroma. U Parizu je je jedan od najstarijih i najznačajnijih univerziteta, Sorbona, osnovan davne 1257. godine. Turizam je jedan od najznačajnijih ekonomskih prihoda za ovaj grad. U jednom od predgrada se nalazi Diznilend koji godišnje posjeti 14 miliona turista. U Parku prinčeva je igrao i ostavio zapažen trag ponajbolji bh. fudbaler, maestralni Safet Sušić, a na našem jeziku su ga opjevali Tereza, Ibrica Jusić i Dragan Stojnić.

Ovdje se sklapaju milionski poslovi: La Defense

Zembilj

Prisepmio: Mersad Rajić

Između šehidskog brda Šehitluka i prastarog naselja Grab, stiješnjeno na obe obale Vrbasa, rasteglo se starinjsko naselje, koje neko još naziva i kolijevkom Banje Luke. To je preteča našeg rodnog kraja jer, ko zna, da nije bilo njega, da li bi ikada bilo i Banje Luke.

To je stara čaršija zvana Gornji Šeher. Puna su ti usta kad izgovoriš Gornji, pa onda još dodaš i Šeher. Perzijanci su s tom riječi označavali "veliki grad". I jest Šeher velika čaršija, bogata, pitoma, sa dobrim ljudima naseljena, okićena baščama, avlijama, voćnjacima, puna života, pjesme i ljepote. A bogata istorija gornjeg Šehera pami još i rimske vojnike koji su na putu prema Savi prolazili kroz Šeher i banjali se kod "Ebe u hauzu".

Vrba je, i Šeher, ko i Banju Luku, nekako raspolovio i podijelio

na dvj' jednake pole što nije nimalo sknavilo ljepotu Gornjeg Šehera. Mnoge se legende i danas prpričajuju o ljepoti Šehera i njegovog stanovništva, njihovoj dobroti, poštenju i čestitosti. Mnogo se i danas govori o "Pravu na Pogled" gdje su domaćini, bez obzira na skućenost prostora za izgradnju kuća, poštivali pravilo da njihova kuća ne smeta komšiji i zakljanja mu pogled na rijeku.

Iako je mnogo toga napisano, zapisano i poznato, samo da se spomene da je boravak Sofi Mehmed paše označio zlatno doba za Gornji Šeher i njegovo stanovništvo kad su izgrađeni mnogi brojni privredni objekti i kad su procvjetali zanatski dućani sa magazinama na obe strane rijeke. Izgradnjom šeherskih dućana započinje i gradnja vakufa, dobara i džamija od kojih su najpoznatije bile Carska ili Hunčarija i Jama džamija, il' džamija Sofi Mehmed - paše.

Izgradnjom ovih džamija rastu i mnoge mahale sa domaćim stanovništvom od kojih su bile: Careva mahala il' Hunčarija, Džaferagina i Hadžibegzade ili Grab mahala pored starog makadamskog puta prema Jajcu. Na desnoj strani Vrbasa, nizvodnije od Jama džamije niču mahale; Šiljkova il' Kalendaraja i Sitarija, poznata po pravljenuj sita.

Oko "Careve" džamije ili "Hunčarije", jedne od prvih džamija, ako ne i najstarije džamije u području Banje Luke i Gornjeg Šehera, rasla je čaršija koja se kasnije razvila i postala mahala a dobila je ime po nazivu džamije "Careva mahala" ili "Hunčarija". Ovaj dio Gorn-

jeg Šehera je bilo srce šeherske čaršije i jezgro zanatlija.

Bilo bi nepravdno ne spomenuti i jednu od najpoznatijih mahala koja se razvila od ušća rječice Suturlije nizvodno prema čuvenom turbetu Halil paše, Livčanina. To je bila mahala Tabaci a koja je dobila ime po zanatlijama koji su stavili kože po Vrbasu od koji se pravili opanci, opute, terkije, piruze i konjska oprema.

Uzvodno od Jama džamije niče i sve više se širi nova "Iliđža" mahala sa poznatom Iliđžanskom džamijom koju su neki nazivali još i "Tekija". Ova je mahala postala poznata po brojnim izvorima tople ljekovite vode i banjama kroz koje je prošlo stotine hiljada gostiju, ljudi, dječurlije među kojima je i sam autor ovog tekst a koji je imo priliku da se tu "banja" ko dječak, posebno u hladne zimske dane, kad je voda bila vrlo draga i ugodna za kupanje.

Kažu da je najstarija banja bila poznata ko "Hadžijin hauz" nazvan po njegovom vlasniku Hadži-Camil agi Gušiću. Ja sam se najviše kup'o, ko i moja generacija, u banji-bazenu Ise Hadžisakovića ili popularno poznatom bazenu sa nazivom "Ebin hauz".

Svi stanovnici Gornjeg Šehera su bili izuzetno cijenjeni i poštovani, ko vrlo ljubazni, kako među sobom, tako i među ostalim dijelovima banjaolučke čaršije. Treba li napominjati da je Šeher opjevan u našim narodnim pjesmama ? Mislim da ne treba.

Vrlo je teško pisati o jednom jezgrovitom dijelu nekadašnje Banje Luke k'o što je Šeher jer ima toliko lijepi, romantični, duhoviti, ozbiljni i drugi događaja koji se i danas pričaju između zatvoreni zidova, iza kućni pragova, po kafanama, a posebno mjesto u tim eglenama pripada Domu "Budućnost" gdje se najčešće odvija društveni život Šehertlija u slobodnom vaktu.

Mada je stanovništvo uglavnom bilo siromašno, bili su uglavnom veseli, ali ne i zlobni, uvijek spremni za šalu o čemu kazuje ovaj događaj. Naročito u zimsko doba oni su bili česti gosti Smailove slastičarnice gdje su srkali vreli salep i tom prilikom Smail bi ih na vratima dočekao povikom : "Vruć salep srce grije", a oni bi na to uzvratili: "Ko popije proljev dobije".

Ljudi su se poštivali, komšiluk se poštivo, pa se pričalo da kad neko umre u komšiluku otac bi kaziv'o familiji, da sedam dana niko da upali radio, a kamo l' da bi se čula pjesma.

Tema današnje priče je jedan član iz vrlo poznate Iliđžanske familije Kurjak. To je njen domaćin, Avdo Kurjak, i njegova žena Nafa, koji su stanovali daleko u brdu kod rezervara iznad još čuvenijeg izletišta "Brioni" iznad Šehera. Vel'ka je to i poznata familija sa petoro djece, tri sina - Sead, Kjazim i Midhat, te dvije cerke - Saima i Naima. Sedmoro članova, nije šala. Avdo je po zanimanju bio brico i prije rata, onog tamo, radio je u "Salonu za dame i gospodu" vlasnika Davida Atijasa kojeg su ustaše odvele u Jasenovac 1941.god. iz kojeg se nikad nije vratio, a nešto kasnije odveli su i ženu i djecu, a njegovoj je ženi puklo srce od žalosti kad su je odvojili od djece prilikom odvođenja u Jasenovac.

Najmlađi sin Midho bio je dobar ribar kojeg sam mnogo puta sret'o na našim vodama a pamtim ga po tome što nikada nije iš'o na vodu prazna rucksaka. Njegov je rucksak uvijek bio pun hrane za "ne daj bože" kakvog kijameta. Zajednička nevolja nas je zamrzla u Sjevernoj Americi, mene u Kanadi, sa mojom familijom, a njega i njegovu familiju je odvela u Kentaki. I danas se često čujemo, a najviše se dopisujemo preko društvenih medija gdje je Midho redovan gost.

Naše druženje traje toliko dugo da smo vjerovatno i ja i on zaborav'li kad smo se prvi put sreli na rijeci Janj gdje je on lovio ribu sa njegovim prijateljem, a mojim školskim drugom, Namikom, poznatijim k'o "Namko-Žicar". Bilo davno ali se nije zaborav'lo.

Njegov rahm. otac Avdo je bio vrlo cijenjen i voljen i k'o čovjek a i k'o majstor svoga zanata. Biti brico u onaj vakat nije baš bio "nafakali" pos'o a familija mnogobrojna koju je trebalo prehraniti, a djeci dati kruh u šake tj. izvesti ih na selamet. Ko i svaki brico Avdo je bio razgovorljiv i prijatan, svakog bi pripurio za zdravlje, onoga koga je šiš'o il' brij'o, a i upit'o bi za njegovu familiju uz obavezne

Most na Suturliji

muhabete što su se vod'li kod svakog brice. Zna se da je slabost svakog brice bila eglena i muhabet.

Kažu da je imo lagahnu ruku i dobro srce i svaki put kad obavi radnju kaz'o bi, onako usput, "Da nam bude obojici hairli i u zdravlju". Kasnije, Avdi je bilo još teže jer je brijački dinar bio k'o nekakav halal pa se pričalo da su mnogi trgovci išli na Hadž sa brcinim parama. A svakome u čaršiji je bilo znano da su brcine pare halalom zaradene pa tako i Avdine.

Većina zanatlija tog vakta su bili prepoznatljivi po zembljima u kojima su, posl'i posla, nos'l'i ono što bi im žena odred'la da se mora kup'ti za ručak tog dana. Srećom su zemblji bili zatvoreni pa se nije vid'lo ko šta nosi u njima. Često su im zemblji bili prazni ili napunjeni starim nov'nama, ko išaretom, da se vidi kako je zemblj bio puna namirnica. Kad nije bilo novina, moglo je i lagahno drvo za loženje umotano u krp'u.

Priča se da je tako jedan tekneđzija dolazeć kući čuo kako mu hanuma sicka meso sa kimom na kimetahti. Obradov'o se on, al' mu bi zaćud'o otkud meso, pa kad je uniš'o u kuću vidi da žena kimom sicka staru krpetinu. Da čuje komšiluk kako oni sikkaju meso za ručak. Kad su to dočule zanatlije, mnogi su od njih prestali nositi zemblji a neki su zemblje zamjen'l'i cekerima, dok su ostali, ostali vjerni zemblju ali samo onda kad su imali štogod doniti kući il' su ga nos'li samo pazarnim danima kad je bila pijaca, utorkom i petkom.

I Avdo je bio poznat po svom zemblju od kojeg se odvaj'o samo onda kad bi svrać'o u "Budućnost" kod Sulje Rajića na kahvu i partiju domina. Znalo se da je Avdo Kurjak bio sav tuđi i pomag'o je kad god bi mog'o ako bi mu se neko obratio za pomoć.

Nastavak u idućem broju

Pogled na Iliđžu i Iliđžansku džamiju

Iranski ples

Internacionalni dani kulture

NOVE FORME I VRIJEDNOSTI

Tekst i foto : Goran MULAHUSIĆ

Multikulturalna društva sve češće su pod uticajem opšte globalizacije i rastućih migracija stanovništva. Različite kulture nose i različite vrijednosti, običaje i način života koji se razlikuje od onog kod većinskog stanovništva. Internacionalni susreti nude i više znanja o različitim kulturama i zemljama iz kojih dolaze novi švedski stanovnici.

Multikulturalna društva sastoje se od mnoštva vrijednosti i pogleda koji postepeno utječu jedni na druge i razvijaju se u nove forme i vrijednosti jednog društva. Tako je u Oktobarskim danima kulture učestvovalo i naše udruženje iz Motale. Uz tradicionalnu organizaciju "Internacionalnog plesnog festivala" udruženje se predstavilo i našom kulturom. Bilo je tu knjiga, suvenira, kulinarskih specijaliteta i muzike. Predstaviti svoju kulturu u multikulturalnom društvu je

veoma značajno kako zbog čuvanja vlastitog identiteta tako i zbog upoznavanja drugih sa svojom matičnom zemljom.

Bili su to dani prepuni programa u kojima se znanje prožimalo sa zabavom.

Somalijsko udruženje

Iranski ples

Somalijski specijaliteti

BH udruženje "Ljiljan"

BiH na

Godine koje se o

BH UK Network

Na susretima bosanskohercegovačke zajednice u Velikoj Britaniji često susretamo i poznata lica. A na njima i vedre osmijehe Fahire Hasedžić i Midhe Kapetanovića, koji sigurno potvrđuju i onu emotivnu sevdalinku koju nam je toliko puta znao pokloniti Safet Isović:

*Šeher grade, Banjaluko mila,
cijelu Bosnu ti si zadivila...*

I uistinu je tako. Oboje Banjalučani, oličjenje su banjalučkog ponosa u Velikoj Britaniji. Spletom okolnosti, tijekom rata u Bosni i Hercegovini, prva su generacija koja je došla u Veliku Britaniju. I koji su svojim nemjerljivim i nesebičnim radom uveliko doprinijeli organizaciji i aktivnostima bh. građana u Velikoj Britaniji. Njihove godine dvostruko se broje, jer uvijek žele dati i više...

Midho Kapetanović trenutno živi u Derbyju. Najstariji je aktivni član bh. asocijacije Derby. Od samog dolaska u Veliku Britaniju, bio je aktivni član Izvršnog odbora BH. Asocijacije Derby. Obavljao je i

poslove blagajnika BH UK Networka. Iako ima 84 godine, na susretima bh. dopunskih škola nije samo jedan od prisutnih, već svesrdno pruža pomoći u organizaciji. Džentlemen, kako kažu za gospodina Kapetanovića, često pomogne i dragim domaćicama u pripremi hrane za goste. Ko god zna Midhu, zna da se radi o mirnom, principijelnom i pedantnom gospodinu, koji svojim šarmom i vedrim duhom prkosi godinama. I prednjači u aktivnostima u bh. centru Derby.

Fahira Hasedžić, naša vrijedna i draga instruktorka folkloru, ponosna Banjalučanka koja svake sedmice putuje na relaciji Nottingham-Birmingham-Derby, da bi očuvala, njegovala i promovirala našu folkloru baštinu. Od samog osnivanja kulturno-umjetničkih društava "Mladost Bosne" i "Bosanski Biseri", vodi ih Fahira, kao koreograf i pedagog, stručno i osmišljeno. Prije dolaska u Veliku Britaniju, naša Fahira se aktivno bavila folklorom u KUD-u "Budućnost" u Banjaluci. Već više od dvije decenije čuvar je bosanskohercegovačke kulture i tradicije bh. folklornih grupa u Engleskoj, trudeći se da obje grupe predstavljaju bh.zajednicu na različitim festivalima i zabavama, naročito povodom obilježavanja državnih praznika. Godinama se bavi i humanitarnim radom, a donacije je i lično nosila i uručivala u Bosni i Hercegovini.

os Banjalučana u Velikoj Britaniji

Otoku

dvostruko broje

MAČ U KAMENU

Iz dubina Vrbasa kod Rekavica, u blizini srednjovjekovnog grada Zvečaj, izvađen jednoručni mač, koji je više vjekova ležao u sedri i čekao da ga ruke banjalučkih ronilaca iz kluba "Buk" iznesu na svjetlo dana.

Piše: Dinko OSMANČEVIĆ

U prošlom broju Šehera, pišući o Ljetu na Vrbasu, kratko smo spomenuli da su ronici kluba Buk, u koritu rijeke Vrbas, otkrili mač u kamenu, tačnije - sedri. Kao i obično, naši ljudi, skloni humoru, kazuju da je to i naše krajeve pohodilo legendami kralj Artur.

Šalu na stranu, radi se o vrijednom arheološkom otkriću. Mač je pronađen u naselju Rekavice, u blizini srednjovjekovnog grada Zvečaj, pa se pretpostavlja da mač i potiče iz ove utvrde. Ostaci grada Zvečaja nalaze se desetak kilometara južno od našeg grada, na južnim padinama stijene, nad lijevom obalom Vrbasa. Inače, Zvečaj se prvi put pominje 1404. godine, kada je herceg Hrvoje Vukčić ovdje sklopio ugovor sa Dubrovčanima protiv bosanskog kralja Ostoje. Naravno, utvrda je starija od toga vremena. Petnaest godina kasnije, bosanski kralj Stjepan Ostojić u Zvečaju je potvrdio privilegije Dubrovčanima.

Da li je Vrbaski mač u kamenu možda pripadao nekom od ovih velikaša? To naravno nikada nećemo saznati. Nestankom srednjovjekovne Bosne, značaj Zvečaja je postepeno slabio, da bi na kraju ostao napušten i gotovo zaboravljen.

Već na osnovu podvodnih fotografija, još prije nego je mač izvađen iz Vrbasa, bilo je jasno da se radi o takozvanom bastardnom, jednoručnom maču, nastalom u periodu od kraja 13. stoljeća do eventualno prve polovine petnaestog vijeka, dakle iz vremena nezavisne bosanske države. Bastardni mačevi su u stvari prelazni tip mačeva od jednoručnih ka dvorišnim, što se vidi i po dužini drške. Ovakvi mačevi su veoma rijetki. U zbirci Muzeja Republike Srpske (ranije Muzej Bosanske Krajine) nalazi se samo jedan ovakav mač, i to u prilično lošem stanju, a koji potiče sa područja Bihaća i koji je pronađen 1942,

u jeku Drugog svjetskog rata.

Vrbaski mač znatno je bolje očuvan. Sačuvani su nakrsnica, trn i jabuka, kao i veći dio sječiva, sem vrha zabodenog u sedru. Nakon vijekova provedenih u ledenom Vrbasu, novi dom mača postaću Muzej RS. Najprije će biti urađeno temeljno čišćenje mača, a zatim će stručnjaci Centralnog instituta za konzervaciju iz Beograda pristupiti njegovoj konzervaciji, i tek tada, mač će naći svoje mjesto u stalnoj muzejskoj postavci.

Sama akcija izvlačenja mača iz Vrbasa nije bila jednostavna jer je mač najprije trebalo odvojiti od stijene, a zatim ukloniti naslage sedre. Dok ovo pišem (17.oktobar.), mač je upravo izvađen iz rijeke. Tim koji je uspješno odgovorio izazovu sačinjavali su: Boris Trinić, predsjednik Ronilačkog kluba Buk, Ana Čurić, ronilac biolog, Ivana Pandžić, ronilac arheolog, Milan Rodić, ronilac, Darko Vučić, ronilac snimatelj, te Janko Vračara, muzejski savjetnik istoričar iz Muzeja RS.

Na kraju, napomenimo još jednom, da se radi o vrijednom arheološkom otkriću, koje potiče iz davnog, bajkovitih i nedovoljno poznatog vremena naše istorije, koje u nama potiče maštu o dobu vitezova i princeza.

A posebno bih pohvalio vitezove i princeze Ronilačkog kluba Buk, koji su od skromnih početaka 1976. izrasli u veliki klub koji je izjedrio na stotine vrsnih ronilaca. Klub bez koga bi ovakve i slične akcije, kao i mnoge spasilačke akcije, bile neizvodljive. O njima svakako zavrjeduje da se napiše kompletna reportaža, a što ćemo i nastojati da uradimo u nekom od narednih brojeva Šehera.

Igra svjetlosti i boja na slikama i crtežima Radeta Babića

San vječni o ljepoti

Napisao: Ismet BEKRIĆ

Kada sam sredinom prošle godine napisao još jednu pjesmu o Uni, podstaknut njenom nepomučenom, izvornom ljepotom, kao da sam u stihove upleo i likovni doživljaj slikara **Radeta Babića**, koji ovu bisernicu osjeća kao dio svoga bića i odnosa prema životu. Jer, ko iskreno osjeća i voli Unu, voli i sve bližnje i daljnje, sve čudesne motive prirode čiji smo neotuđivi dio. Dio dobrote. Dio svjetlosti koja je neraskidivo povezana sa jedinom. I sa bojama ovog umjetnika koji je i rođen na obalama Une, u Bosanskoj Dubici (1959. godine). Jedni joj, nakon nemilih događanja s kraja prošlog stoljeća, dodaju i onaj pridjev Kozarska. A najvažnije je, da okreće svoje prozore i lica svojih žitelja ljepoti i nadahnuću koje nam daruje Una, gdje ne može biti ni najmanjeg mjesta za zlo i mržnju.

Rade Babić je toga duboko svjestan, pa zato želi da na mostu koji je spajao dva grada, na bosanskoj i hrvatskoj strani, i još ih povezuje, priredi izložbu svojih slika sa kojih će nam, uz slikara, svojim bojama i motivima pričati i Una.

Sunčana rijeka kao inspiracija

Ta sunčana rijeka rasipala je svoje boje/zrake i sa Babićevih slika koje je izlagao i u Likovnoj galeriji u Bosanskoj Krupi, u kojoj su na ovogodišnjim oktobarskim književnim susretima Stazama djetinjstva djeca upravo čitala, na svečanom otvorenju, i stihove ove moje pjesme, koju slobodno, i rado, mogu posvetiti i prijatelju po nadahnuću čije slike i crteže često susrećemo i na FB-u, na stranicama Vezeni most i Šeheračani.

Ova pjesmu nas, vjerujem, još neposrednije i poetičnije uvodi i u Babićev likovni i životni svijet:

*Una je čudesna staza
po kojoj duša hodi,
prva i zadnja oaza –
san vječni o Slobodi.*

*Una je pjesma koja
svoje riječi ne kroti,
boja od svih boja –
san vječni o ljepoti.*

Nostalgični motivi

Na Babićevim slikama i crtežima, rađenim i uljanim, i vodenim i drvenim bojama, pa i tušem i srcima olovaka, dominiraju motivi zavičaja, cijele Bosne i Hercegovine, rijeka, mostova, starih zdanja, pejzaža... Babićevi motivi imaju draž neposrednosti i izvjesne »naive«,

poetiku viđenja i »dokumentarnosti«, te vedrine i razigranosti.

»Nekada se zapitam da li je motiv pronašao mene, ili ja njega; možda smo se uzajamno dugo tražili i konačno našli,« piše o svojim likovnim preokupacijama i pristupima ovaj *»slikar poetske duše«*, kako ga u jednom svome zapisu oslikla i pjesnikinja Milja Antesević Grbić.

Vrijeme neumoljivo nagriza vrijedna zdanja naše baštine, a Rade Babić ih nastoji sačuvati, bar na svojim slikama i crtežima, jer su ona dio nas, dio našeg djetinjstva, mladosti i odrastanja. Sa simbolikom svojih motiva – narova, katanaca, brava, ključeva, čilima, džezvi, kuća, avlija, prozora – slike dobivaju i izvjesnu priču trenutka kroz koji prolazimo, proživljavajući ga ne samo lično, nego i sa drugima.

O tom životnom i umjetničkom sobivanja i saosjećanju Rade Babić kaže:

»Ljepota multikultura koje se prepliću i stvaraju novo bogastvo, stvoreno iz različitosti, specifičnosti je koja podstiče želju da te vizuelne i unutrašnje ljepote prenosimo na platno ili na papir. Osjetiti miris Vr-basa i njegovog rastinja, ples pataka na njegovim brzacima, šetati do Šehera i uživati u tišini rijeke, u toploj banjaskoj vodi dok gledamo kuće Demirovića i Šeranića, ugođaj je za dušu i meditaciju. U Šeheru prestaje sva gužva i galama, pojavljuju se nostalgijni motivi, stare kuće sa divanhanama, zvekirima, točkovi na Grabu sa kojih se kočijama u čupovima vozila voda za bana. Vjerska zdanja blistaju u suncu, a iznutra trače tišinom i majstorski oslikanim zidovima i vitražima.«

Babić u Banjaluci živi i radi od 1977. godine, i posebno je sretan kad se nađe sa svojim sugrađanima, sa dobrim dušama grada, i kad gleda kako čika Ale dijeli slatkiše, napominjući da ih je podijelio više od svakog Djeda Mraza.

»Zašto volim naše ljude? Naš čovjek, i kad ima malo, daće drugima, a ako nema, posudiće, da počasti dragog gosta.«

Babićev svijet boja i motiva ima u sebi neku poetiku stvarnosti i stvarnost poetike, u njega ulaziš kao u neku bajku, i onu što odolijeva vremenu – sa svojim starijim kućama i mostovima, i onu što teče – sa svojim rijekama, od kojih je prva među jednakima kraljica Una, kojoj se uvijek vraća. *»Kad slikaš Unu, uživaš svim čulima.«*

Babićeve slike i crteži traže pjesničku riječ. Zato nije ni čudo što njegov bogati opus ima i ovakav poetski odziv: Oslikana vedrina neba... Bjelina kapljica dočarava čistotu i razigranost vode kao i njenu neukrotivost... Uхваćeni trenuci ljepote...

Rade Babić je ilustrirao i nekoliko poetskih zbirki, a i Banjalučanka u Engleskoj Siba Halimić, koja priprema svoju prvu zbirku zavičajnih pjesama, željela bi da joj taj prvenac ukrasi baš ovaj pjesnik boje. Sibine pjesme posvećene starim kućama i avlijama upravo su najljepša ilustracija i ovog zapisa o svjetlostima i bojama Radeta Babića. Njegovo slikarstvo je – da se vratimo naslovu pjesme posvećene i njemu, i naslovu ovog teksta – upravo to: **San vječni o ljepoti.**

Pjesnički krug dobrote

Kako je jedna pjesma prelazila granice i tkala niti saradnje i prijateljstva

Stihovi povezuju ljude i mjesta, tkaju čudesnu mrežu u koju se niko ne može uloviti, već koja prepliće svoju svilu dobrote i prijateljstva. Od takve svile ispisana je i pjesma naše saradnice Ljubice Topić Perkman, koju su u avgustu ove godine na kraju jedne književne večeri čitali svi učesnici, pisci iz Njemačke, Austrije i Slovačke, uz muzičku pratnju Juraja Turteva, Borisa Perkmana, i Fabia i Ralfa iz Njemačke.

Pjesma "Željela bih da sam pauk" uzeta je iz Ljubičine knjige pjesama "Boje života", a pročitana je na devet jezika: bosanskom, ruskom, engleskom, njemačkom, perzijskom, španskom, mađarskom i slovačkom, te i austrijskom dijalektu.

Ova pjesma je bila prisutna i na novom međunarodnom susretu pisaca, koji je od 17. do 22. septembra povezao Bratislavu, Beč i

Hainburg. Nalazi se i na stranicama nove knjige „Menschlichkeit überwindet Grenzen“ („Covječanstvo prevazilazi granice“), koja je objavljena u Uralu i koja je prilikom promocije u Uralu ponovo povezivala pisce i jezike. Olga Murzina je ovog puta pročitala njen ruski prevod, a na kraju literarnog druženja od konaca su ispleli mrežu i spleli je sa svojim rukama.

Knjiga „Covječanstvo prevazilazi granice“ predstavljena je 19. septembra i u Bratislavi, u Institutu za kulturu, a dan kasnije bila je u središtu pozornosti i u ruskom centru kulture u Beču, da bi svoj krug preko granica završila u Hainburgu u crkvi Martin Luther King. Književno veče je pratio hor iz Šamorina - Slovačka, a druženje je trajalo do kasno u noć.

Redakcija

Manuela Matl, Margarete Fugger, Helene Levar, Hans Otto Lindenbuechel, Erwin Matl, Johanna Friedrich, Gertrud Hauck, Olga Murzina, Natalia Plotnikowa, Georgij Plotnikow.

Voljela bih

Voljela bih da sam pauk,
da razapnem zlatnu mrežu,
da se ljudi tu prepletu,
da se zbliže i povežu.

Iako je nevidljiva,
razapeta mreža meka,
tanke niti isplela bi
od čovjeka do čovjeka.

Voljela bih da sam pauk,
i da pletem, pletem sada,
nepreglednu, čvrstu mrežu,
do svakoga sela, grada.

Voljela bih da sam pauk,
da opletem mrežu svijeta,
upepla bih samo Ljubav,
kad se javi, kad procvjeta...

Ljubica Topić Perkman

Ljubica Perkman (u sredini) sa svojim kolegicama književnicima

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 60

Elit Städ Sverige AB är ett företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vi en kundfokuserad och resultatinriktad filosofi, tack vare de kvalitetsstandarder vi har uppnått. Vi levererar kundspecifika lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och förutsättningar. Lokala kontor i kontor och butik, bygg- och flytttjänst samt alla typer av godsvärd ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöspecifika till skidande lagar och bostadsområden genom vårt miljövänliga arbetspåk och miljöteknik. Vi utför uppdrag av: flyttande avtal samt smittskydd uppdrag, blida med kvalitetsföretag och kvalitetsgarantier. Vi är verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Århus län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser fram emot att möta er även omöjliga. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även rättfärdiga och utbildade i de olika arbetsdrifts områden. Elit Städ följer de rådande kollektivavtalen samt innehar F-skattbevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Se vilka köper intresserar oss på ena av oss i broschyrer, a telefoni bi radii kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Malmö, Jönköping, Borås, Mjölby omga se javiti na male kontakt telefon.

Tuga staračkih domova

Foto: Mirsad Filipović

Piše: Senada Bešić

Sve je dobro dok su, kako bi naši stari rekli, još pri pameti. Nema veze što ti stari ljudi nisu naučili jezik. Lako je danas kupovati. Za to ne treba govoriti strani jezik. Gotovo u koju god prodavnicu na svijetu zaviriš naći ćeš Vegetu i Argetinu kokošiju paštetu. I palentu i kukuruzno brašno. Naše čajeve i marmeladu od šipka. I jušku.

A kod doktora naruče tumača pa ni tu nema problema. Pomogne se naš narod između sebe kada zatreba. Vjerujem da je tako u svim ostalim

zemljama. Lako je dok se naši stari kreću, izlaze, obilaze. Dok su iole zdravi da mogu sebi napraviti jesti, pričuvati unučad, održavati ličnu higijenu. Dok prate vijesti i interesuju se za domovinu. Dok se sa njima može razgovarati kao sa odraslim osobama.

Problem je kada počnu zaboravljati. Kada senilnost kao mali crv počne nagrizati mozak pa prvo počnu zaboravljati imena. Gdje su šta ostavili. Jesu li isključili šporet. I to kriju.

Osjete, znaju a kriju.

A djeca primjećuju i ne shvataju ozbiljnost. Šale se između sebe kada se sastanu i pričaju kako je dido, što nikada ranije nije, zaboravio uzeti poštu. A majka pokiselila izgorenu šerpu sa bamiom jer je zaboravila da je stavila da prokuha. Zaboravljaju imena unuka, postavljaju neka čudna pitanja o ljudima koji nisu već dugo sa nama pa onda opet nekoliko dana sve izgleda normalno i sve funkcioniše. Do sljedećih neuloza i pitanja, straha i opasnosti, izgorjelih šerpa i zaboravljenih imena. Pa na kraju dođe i red na stavljanje alarma u obliku narukvica.

I bore se djeca da ne stave svoje roditelje u staračke domove, bore se da bi dokazali svoju ljubav i da mogu planirati vrijeme i obaveze i stići što bi mi rekli na sve strane. Raspregnuti između posla, porodice, supruga ili supruge, djece i njihovih aktivnosti, žure sa dušom u nosu u stanove

svojih roditelja zabrinuti pred slikom koju će zateći, nezvjesnošću koju svaki dan donosi.

I kada, nakon izvjesnog vremena, uvide da im ne preostaje ništa drugo nego da roditelja smjeste u starački dom, osjete ogromnu tugu zbog situacije u kojoj su se našli. Često se opravdavajući da nisu imali drugo rješenje i da je zbog životne sigurnosti taj korak bio neminovan, povlače

se u neku svoju samoću i svoje slobodno vrijeme provode uz postelju roditelja pokušavajući osmisliti neki razgovor.

Kao za životnu slanku hvataju se za osoblje domova koji govore isti, naš jezik. Naš svijet koji razumije, koji može pomoći. Ponekad je jednostavno, ljudski i sa razumijevanjem, a ponekad je sve komplikovano. I dok roditelji nesvjesni prisutnosti svoje djece mumljaju neke priče o prošlosti a u sobi se širi miris sredstava za dezinfekciju i miris lijekova

za spavanje i smirenje, teče vrijeme. Prolazi vrijeme i mi u njemu osjećajući kao da smo na neki način izdali sami sebe, nemoćni pred životnim neminovnostima. Da smo prevarili one koje toliko volimo svjesni koliko smo i sami prevareni i odbačeni.

Stan u centru Banjaluke 60 m2, centralno grijanje, drugi sprat, renoviran...

U Mjesnoj zajednici **Centar 2**, naselje **Sime Matavulja br. 12**, prodaje se stan ca 60 m2 (dvosoban/preuređen u trosoban), drugi sprat, sa liftom, kod stare bolnice i ispod tranzita, lamela do nekadasnjeg kafica Ring, preko puta PIO, bivše naselje Ante Jakića, sa pogledom na staru bolnicu, 3 minuta do Boske ili hotela Bosna, obdanište ispod prozora, blizu trgovinski centar i druge prodavnice. **Kupatilo/We** preuređeni savremeno s pokretnom kadom, **novi svi prozori sa ALU roletnama**, renovirani **unutrašnji zidovi** do vanjske strane zgrade, **centralno grijanje**. Cijena **55.000 eura**. Informacije mobil u Švedskoj: **0046739534803** ili BiH **00387603370866** i **0038765300201**.

Sobe i apartmani na Čiovu povoljno!

Na poluotoku **Čiovo** (kod Trogira), Adresa: Čiovo, Donji okrug, Ulica **Osoje 9, broj 4** - iznajmlju se jako povoljno **sobe, pomoćni i uređeni apartmani**, udaljeni **od mora ca 20 – 50 metara!** Posebno povoljno duži boravci za parove, grupe ili veće društvo. Zainteresirani za duži povoljan boravak mogu dobiti i prigodno zaposlenje u ugostiteljstvu i različitim zanatskim zanimanjima. Dio apartmana iznajmljuje se i preko zvaničnih agencija, a pomoćni apartmani (nepotpuno opremljeni) i sobe mogu se rezervirati preko viber mobila: **00385957304698 Muharema Hadžiselimović**, ili e-mail: **lastro.hadžiselimovic@gmail.com**

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona
Privat strand, Restaurang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer informatio på

Foto: Mirsad Filipović

Zijafet

Piše: Akademik Muhamed FILIPOVIĆ

Naravno, sasvim je razumljivo da putopisac koji dolazi iz udaljeni kraj Carstva nema druge solucije nego da hvali, pa je Evlijin putopis pun pretjeranih pohvala da naši mali gradići i kasabe postaju velike varoši, a u njima bezbroj različitih institucija koje služe da čovjek ugodno boravi.

Kad se radi o Banjoj Luci, ono što je ostalo trajnog značenja jeste da je Evlija ostavio zapis o sporu između Banjalučana i Sarajlija za koji je karakteristično da su Sarajlije prigovarale Banjalučanima kako previše troše na teferiće i zijafete, da se posvećuju uživanjima, a malo korisnom društvenom radu i napretku trgovine i zanatstva.

S druge strane, Evlija kaže kako Banjalučani govore o tome da

su Saralije škrte i na kraju se izrazio tako rekavši kako Sarajlije kroz đam umaću sir, to znači da ustvari od sebe sami štede. Isto tako Evlija će reći kako Sarajlije sebi grade čaršiju od drveta iz obližnjih šuma, a onda im vatra odnese svakih nekoliko godina po pola čaršije.

Tipičnim orijentalnim načinom kazivanja Evlija pere ruke od ovih izjava ili karakteristika pa će reći da se on, vjerni Božiji rob, Evlija Čelebija ne bi htio miješati u taj spor između Banjalučana i Sarajlija, ali da istine radi, mora priznati da je najbolju baklavu pojeo u Banjoj Luci.

Lukavi Evlija na taj način se udvarao Banjalučanima nastojeći da direktno sam ne kaže ništa što bi negativno karakteriziralo Sarajlije, nadajući se da će opet nekada doći u Sarajevo.

Da se u Banjoj Luci zaista ugodno i udobno živjelo i da su Banjalučani bili skloni uživanjima, teferičima i dobroj kuhinji nije ostavio svjedočenje samo Evlija Čelebija, nego je to bila općepoznata činjenica i pisac ovih redova kao Banjalučanin zna da se u Banjoj Luci mnogo polagalo na dobru i kvalitetnu hranu.

Čitav niz jela koja se danas više ne pripremaju, nego su u velikoj mjeri i nepoznata postala, u Banjoj Luci su se pripremala i nudila ne samo prilikom svećanih zijafeta, sobeta ili bajramskih praznika nego i u svakodnevnom životu. To su, naprimjer, rutavci, serbidan baklave, karbogani, car baklava, kajmak baklava, zatim različita jela od mesa, među kojima posebnu delikatesu koja je pripremana u Banjoj Luci

predstavlja specijalna sarma pravljena u ptičijim (guščijim, tučijim) voljima.

A to je jedan, da kažemo, gotovo perverzni specijalitet, jer je anatomska grada ptičijeg volja sačinjena od najsitnijih mišićnih vlakana, a punjena specijalnim nadjevom od riže i brojnih začina, te kuhana i potom dopečena u rerni, te predstavlja izvanrednu delikatesu.

Isto tako je poznato, a pisac ovih redova je i lično poznao tzv. ašćikadune, među kojima je najpoznatija bila Munira Sejdić, koja je pozivana da pripremi jelovnik u specijalnim prilikama kad je priređivan neki zifafet od naročite važnosti.

O ČEVAPU BANJALUČKOM AKADEMIK TUNJO KAŽE:

U anale istorije u Bosni i Hercegovini ušla je jedna anegdota koju je zabilježio, odnosno koju je napisao poznati turski putopisac Evlija Čelebija.

On je boravio u Banjoj Luci u vrijeme kada je valjia Bosanskog vilajeta bio Ahmet Melek paša, čiju dobru upravu i dobročinstva koja je taj paša činio svojim podanicima Evlija hvali na sva usta.

Lukavi Evlija

Običaj je bio da se za ručak na koji se neko poziva servira desetak jela, među kojima mora biti svakako čorba, pa dvije vrste čevapa, pečeno meso, dvije vrste pite, slatko i takozvane zahlade, tj. hošefi ili paluze (višnjab) ili sutlija...

Ali, ako se priređuje svečani ručak ili večera, koji se naziva zifafet, tada se pripremalo 30-ak jela, među kojima su se redom servirali čorba, čevap, meso pečeno, bravetina, govedina, junetina, a zatim meso od tuke ili kokoši, piletina, zatim različite vrste pita, različite vrste slatka i, naravno, različite vrste kompota i drugih tzv. zahlada. Za ovakve zifafete, naravno, angažirane su te ašćikadune koje su znale kako se jelovnik sastavlja i kako se pripremaju različita jela.

U svakom takvom zifafetu uvijek je pripremano neko specijalno, do tada nevideno i neservirano jelo, što je bila neka vrsta samoreklame onoga koji je pripremao taj zifafet.

Među banjalučkim specijalitetima posebno se isticao banjalučki čevap. U Banjoj Luci su postojale čevabdžije, ljudi koji su pripremali čevape, onakve kakve mi danas poznajemo, a koji se pripremaju na roštilju gotovo 300 godina. U vrijeme kad je autor ovoga teksta živio u Banjoj Luci najpoznatije su bile čevabdžinice tri čovjeka.

Najstariji je bio Redžep Memić, čija se porodica tradicionalno bavila pripremanjem i serviranjem čevapa i to, kako je Redžep govorio, 300 godina.

Druga porodica poznata po generacijama čevabdžija je bila porodica Redžepa Parića, koji je živio u mahali Mejdan, a čevabdžinica mu se nalazila prekoputa Ferhadija džamije.

U novo vrijeme najpoznatiji čevabdžija, osim ove dvojice, postao je Mujo Đuzel, koji je bio porijeklom iz Glamoča, odakle se njegova majka doselila kao muhadžir 1941. godine, te je Mujo odrastao u Banjoj Luci, a počeo se baviti zanatom čevabdžije nakon Drugog svjetskog rata.

Kako su dvojica Redžepa, Parić i Memić, bili već ostarjeli zamijenili su ih njihovi potomci. Memića njegova kćerka Lutka, a Parića njegov sin Besim pa je Mujo Đuzel postao najpoznatiji banjalučki čevabdžija.

LIJEP JE NAŠ ČEVAP, ALI JE LJEPŠE ŠTO EVLIJA VIŠE VOLI BANJALUČANE NEGO SARAJLIJE.

Mina nastavlja tradiciju svog oca Muje

Na slici su, s lijeva udesno: Midhat Ajanović Ajan, Sanjin Kodrić, Izet Muratspahić, Fahrudin Rizvanbegović i Ena Begović Sokolija

Književnost koja ne smije biti marginalizirana

Iz štampe je nedavno izašla prva naučna studija o književnom stvaralaštvu jednog dijela dvomilionske bh. dijaspore rasute po cijelom svijetu. Radi se o knjizi „Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji“ dr. Izeta Muratspahića u kojoj je on na vrlo sistematičan i metodološki prijemčiv način predstavio kompletno stvaralaštvo naših pisaca u Skandinaviji od početka do danas. Osnovni autorovi motivi da nakon skoro trodecenijskog istraživanja književnosti bosanske dijaspore u Skandinaviji objavi ovo djelo bili su, po njegovim riječima, „da sačuva od zaborava ovu djelatnost i da spriječi dalju njenu marginalizaciju, kako u matičnoj bh. literaturi, tako i u literaturama zemalja prijema“.

Ono što otkriva ova studija i što za mnoge u prvi mah djeluje iznenađujuće i šokantno jest veliki broj pisaca i fantastična stvaralačka produkcija koja je realizirana u proteklih nekoliko decenija. Autor je zasebno predstavio sve pisce

koji su objavili jednu ili više knjiga, a njih je više od stotinu: preko 60 iz Švedske, 17 iz Danske i 10 iz Norveške. U tim tekstovima, obogaćenim fotografijom i bibliografijom objavljenih knjiga svakog pisca, nalazimo i kratke prezentacije cjelokupnog njegovog dosadašnjeg stvaralaštva u hronološkom razvoju, ali i prigodne valorizacije ostvarenih književnih i estetskih vrijednosti.

Međutim, to je samo jedan dio ove studije jer ona prezentira i sve druge relevantne činjenice i procese koji su vezani za književno stvaralaštvo naših pisaca u Švedskoj, Norveškoj i Danskoj.

Odmah nakon Uvoda slijedi pregled procesa doseljavanja iz BiH u svaku od skandinavskih zemalja koji su se odvijali u više valova i u različitim uvjetima. Naši doseljenici su se veoma dobro organizirali u novim zemljama, naučili brzo jezik, pronašli posao i integrirali se u novo društvo bolje od većine drugih

useljeničkih grupa. Tokom tog procesa osnivali su mnoštvo tzv. interesnih organizacija, udruženja, klubova, saveza, kao i radio i tv-stanica, novina i časopisa. Svi oblici ovog djelovanja također su prikazani u ovoj knjizi, sa posebnim akcentom na njihovu pozitivnu ulogu u stvaranju, razvoju i publiciranju književnih djela. Tu je posebno mjesto dato i Savezu Banjalučana, kao i magazinu „Šeher Banja Luka“.

Uz sve pomenuto, u studiji „Književnost bosanskohercegovačke dijaspore“, prezentirano je i dosadašnje prevodilaštvo u oba smjera, periodizacija, klasifikacija i verifikacija ostvarenih književnih vrijednosti. Na kraju knjige priloženi su rezimeji na 5 jezika: bosanskom, engleskom, švedskom, danskom i norveškom.

Knjiga je promovirana na aprilskom Internacionalnom sajmu knjiga u Sarajevu (19. aprila 2019.) i Bošnjačkom institutu u Sarajevu

(28. juna 2019.) gdje su o njoj veoma pohvalno govorili znanstvenici i doktori književnosti: Fahrudin Rizvanbegović, Sanjin Kodrić i Midhat Ajanović. Knjiga je dobila i par vrlo vrijednih prikaza u bh. časopisima i novinama, dobivši epitet prve studije ovakve vrste koja predstavlja naučni i metodološki osnov za naredna istraživanja.

Na koncu, kada se ima u vidu da je u ovoj studiji na jednom mjestu skupljeno toliko činjenica, raznih procesa, pisaca i njihovih djela od početka do danas na prostoru Skandinavije, stiče se utisak da bi svaka naša organizacija, čak i svaki naš čovjek koji drži do kulture i umjetnosti, trebao imati ovo djelo u vlastitoj biblioteci.

Pripremila Redakcija

Svi koji žele naručiti knjigu, mogu to učiniti na mejl:

kontakt@temsy.se ili na mobil: +46(73) 768 66 37

Oni koji žive u Švedskoj mogu naručiti knjigu i putem Swisha na broj: 123 472 71 94. Knjiga sa poštarinom na ovaj način košta 359.00 SEK.

GRAD DUHOVA

Piše: Ozren Tinjić

Foto: Mišo Vidović i Mirsad Filipović

Banja Luka je ovih jesenjih dana naprosto okupana svom ljepotom boja koje ni najbolji slikari ovog svijeta ne bi mogli dočarati. I samo to. Inače, sve rjede dolazim u svoj grad. Gdje god izađem, dočeka me ista priča. Besparica i besposlica. Jedan od znanaca svojedobno moli pet KM, za kruh i mlijeko. Odgovorih mu kako nema frke, samo da odem u toalet. U tih par minuta, ne bi mi teško, odletim do obližnjeg granapa. Kupim dva kruha i dva litra mlijeka. Donesem mu ih u kafanu i stavim pred njega. Gleda me blijedo, a potom se lice zacrveni. Rekao bi mi nešto - ali šuti. Naručih mu bokalić i rekoh, u sebi, zbogom i toj kafani. Ispada, da me sada za moj grad veže samo očevoj grob.

Nema više mojih prijatelja, ili su preminuli ili se raštrkali širom svijeta poput šake riže koja se, ispuštena na pod, raspe na sve strane. Ostali su samo njihovi duhovi da lebde iznad grada. Onako tiho lebde i tuguju.

Čujem da je nedavno u Banjoj Luci preminuo moj drugar i generacija, Dragan Varunek. Prije rata skupa je radio u stanici milicije Centar sa Mišom Šalvaricom. Bili su gradska raja i sjećam se da

su na uniformama imali pregršt "čvaraka". Eto, bila su to vremena kada su na takvim, a i sudskim, funkcijama bili mladi i nadasve - školovani ljudi. A danas mogu samo bolno uzdahnuti.

Elem, čujem i čitam kako u sruću Banje Luke namjeravaju napraviti još jednu novu, veću Gospodsku ulicu! Na parkiralištu prekoputa "Kraša" - gradski trg. Aferim gradskim vlastima, ali šta je sa prigradskim naseljima? Niti vode, niti struje a bogami ni granapa. O asfaltu i kanalizaciji da se ne govori. Sve kao da je urađeno za

KUĆA U ŠEHERU

U Šeheru
ima jedna kuća stara
u sjeni još starijeg
drveta
što vraća uspomene
svakoga ljeta

Sad je prazna
a tu su živjeli
i bili sretni
gotovo vijek cijeli

Prolaze mnoga ljeta
ali u avliji
još cvijeće cvjeta

Siba HALIMIĆ

KUĆO MOJA

Kućo moja
život nas rastavi
sad te gledam
u snu i na javi
Pa te čuvam
kao hamajliju
u mislima
kroz moju avliju
Ispod hrasta
mog života rime
gdje urezah
davno svoje ime...

Siba HALIMIĆ

Pripremio: Vlado Bojer

POUKA

Ne postoji ni jedna tako vruća ljubav
da je jedan brak ne bi mogao ohladiti!

PREPORUKA

Pita žena prodavačicu u parfimeriji:
-Možete li mi preporučiti nešto protiv
bora na vratu?

A prodavačica brzometno odgovori:
-Kako da ne! Pulover sa rol-kragom!

POLAGANJE ISPITA

Kako bi dobio hrvatsko državljanstvo, Srbin polaže ispit
iz hrvatskog jezika. Profesor ga pita:
-Kako se na hrvatskom kaže ovca?
Četveronožno vuneno travojedalo.
-A kako se kaže čoban?
-Upravitelj četveronožnog vunenog travojedala.
-Odlično, a sad mi otpjevaj"Čoban tjera ovčice"!

BIT ĆE BOLJE DRUGI PUT

Udaje majka sina, pa na vjenčanju dobaci
svojoj, ne baš voljenoj, snahi:
-Snaho moja, nije ti ta vjenčanica bog
zna što!
Snaha je otrovno pogleda te dobaci:
-Ne brinite vi ništa, bit će bolja
drugi put!

NEOPISIVA BOL

Žali se Mujo liječniku:
-Doktore, boli me cijelo tijelo! Kad dotaknem
glavu, boli. Kad dotaknem trbuh, boli. Kad dotaknem
noge, boli. Kad dotaknem prsa, boli. Liječnik ga pregleda i
kaže:
-Sve vam je u redu, osim prsta koji je slomljen!

U KNJIŽNICI

Stari Rus gleda knjige u knjižnici i pita:
-A gdje je Kapital?
-U Švicarskoj!...kao iz topa će knjižničar.

PLJAČKAŠ

Izlazi pljačkaš iz banke i naleti
na prolaznika:
-Jesi li me vidio?
-Jesam.
Pljačkaš posegne za pištoljem i
ubije ga. Dva koraka dalje sretno novog
prolaznika:
-Jesi li me i ti vidio?
-Ne, nisam,ali moja žena je!

NEKO NOVO VRIJEME

Prije se znalo još u bolnici
kad ti kažu:
"Muško je".
Sad moraš čekati da odraste
pa da se samo izjasni.

TIŠINA

Vratio se čovjek ranije kući i
zatekao sinčića kako se igra u
dvorištu. Čim ga je spazio poviče:
-Tata, nemoj praviti buku po
kući!
-Zašto?
-Mama spava....s jednim čikom.

NESPORAZUM

Ona:
-Dosta je bilo, želim da odem i dobijem razvod!
Ne mogu više podnositi tvoje šale na račun moje
prekomjerne težine!
On:
Ne smiješ me ostaviti....Što će biti s'našim
djetetom, ako odeš?
-Kojim djetetom,pobogus?
-Zar nisi trudna?

EXPRES LONAC

Tko jos zviždi za pedesetogodišnjakinjama?
-Samo expres lonac.

ZEMLJACI

Sretnu se krompir i kostur.
Krompir namigne pridošlici, te
kaže:
-Gdje si zemljače?

HIPOHONDAR

Mujo sretno Hasu, pa ga pita:
-Kako ti je burazer?
-Bolestan je, jarane, ozbiljno bolestan....

uzdahne Haso.

- Ma nemoj tako, znaš da je hipohondar: samo mu se čini da je bolestan-utješi
- Mujo prijatelja, pa krene svojim putem.
- Sretnu se oni ponovo nakon dva mjeseca:
- Bolan Haso kako ti je brat?-pita Mujo.
- Pa, eto, sada mu se čini da je umro.

PIJANSTVO

Četvorica pijanih Iraca ulaze u automobil. O'Hara stucne, pa kaže:
-O'Kelly, ti ćeš voziti....Previše si pijan da bih mogao pjevati sa nama!

PROMJENA

Bolesno ljubomorna Fata redovito traži ženske vlasi po sakou muža Muje. Jednom ne nadje ništa. Zamisli se, pa onda drekne na goru polovicu:
-Aha! Tako si nisko pao da se sad seksaš sa ćelavim!

PLAN

Štef dobije na lutriji premiju, skupi čitavu obitelj, pa kaže:
-Penezi su tu: Il'bumo hizu nadozidal, il'bumo kupili novega pežoja, il'bumo dali suseda Jandraša na sud!

OPREZ

Otac i sin otputuju na odmor. Budući da sina prati reputacija ženskara, tata ga upozorava:
-Ne trči za svakom suknjom....
U Škotskoj smo!

KRIVA KUTIJA

Dodje muž kući s'posla i zatekne suprugu, plavušu, kako se drži za glavu. Upita ju što joj je?...a ona mu odgovori"
-Cijelo jutro se mučim, kako bih sastavila ove puzzle, ali ne ide pa ne ide!
Muž će na to:
-Ženo Božja! Odmah vrati cornflekse u kutiju!

RAČUNICA

Učiteljica pita malog Pericu:
-Koliko je dva + dva?
Perica odgovori:
-Četiri.

- Sjedi, pet!
- Perica sjedne i udari se rukom po čelu:
- A joj, znao sam da je pet!

ZAIISTA VOLI ŽENE

Imam lijepu, pametnu i poštenu djevojku. I volim ih sve tri.

EVOLUCIJA SEKSA

Sretnu se dva prijatelja poslije mnogo godina i pričaju o dobrim starim vremenima. U jednom trenu jedan upita:
-A kakav ti je seksualni život?
-Isti kao coca- cola.
-Sjajno! Sladak i pjenušav?
-Ma ne, prije je bio normalan, pa je postao light, a danas je zero!

MUDROST DANA

Kada sam mogao-nisam mogao!
Sada kada mogu-ne mogu!

PRIJATELJSKA DISKRIMINACIJA

Dodje Perica kući i mama ga pita:
-Perice zašto se ne družiš više sa Markom?
Perica će na to:
-Mama bi li se ti družila s nekim tko pije, puši i drogira se?
-Naravno da ne bih!
-E pa neće ni on!

NEMA DABE NI KOD STARE BABE

Dolazi Mujo u kafanu sav krvav, uzme krpu od konobara i obriše se pa naruči rakiju. Sjedne Mujo za stol, kad dodje Suljo i zabrinuto ga upita:
-Mujo, jarane, šta se desilo ko te razbio? Mujo slegne ramenima:
-A jeb'ga, komšija Ibro skont'o da mu kradem wireless pa me satr'o lopatom.... Al' nike to što me muči....
Suljo se počea po glavi:
-Neg' šta te muči?
Mujo uzdahne:
-Što će tek bit' kad mu dodje račun za struju....

Mislio sam da živimo kao stoka.
A onda sam gledao film o stočarstvu u Danskoj...

A photograph of Haris Eminović, a young man in a yellow t-shirt, playing table tennis. He is in a ready stance, holding a red paddle. In the background, another player in a blue shirt is visible, and the table tennis table and net are in the foreground.

Haris Eminović,
bosanskohercegovački
parastonoteniser

“Zlatni dečko”

Preneseno sa portala “Buka”

Haris je učenik četvrtog razreda Medicinske škole u Banjaluci, a stoni tenis igra od svoje jedanaeste godine u klubu OSTK SPIN. Početkom 2016. godine Jovica Šormaz, sadašnji Harisov trener, ponudio mu je da pređe u STKI “VRBAS” i, nakon toga, svakodnevni treninzi doveli su do sjajnih rezultata. Najveći Harisov san bio je da predstavlja svoju državu BiH i on mu se i ostvario, a najveća i najdraža pobjeda mu je upravo zlatna medalja iz Finske, za osvojeno prvo mjesto u ekipnom takmičenju, gdje je učestvovalo trideset i tri države. Inače, on je ove godine predstavio BiH i u Cmoj Gori “PODGORICA OPEN 2019”, gdje je osvojio dvije zlatne medalje, pojedinačno i ekipno, i odbranio zlato osvojeno 2018. godine u kategoriji K-6 takođe u Podgorici, “PODGORICA OPEN 2018”. U Srbiji “KANJIŽA OPEN 2018” u finalu pojedinačno osvaja srebrnu medalju, a u ekipnom dijelu bronзанu medalju. Na međunarodnom prvenstvu Srbije “NIŠ OPEN 2018”, gdje je učestvovalo osam država, osvaja odlično treće mjesto, bronзанu medalju i pehar. Na državnom prvenstvu Bosne i Hercegovine održanom u Sarajevu osvojio je drugo mjesto, pehar i srebrnu medalju. Takođe, na prvom KUPU BiH, održanom u Banjaluci, osvaja zlatnu

medalju i pehar.

Njegov najveći ponos je taj što je prvi u BiH donio medalju sa svjetskog takmičenja u stonom tenisu.

U razgovoru za BUKA magazin Haris je rekao da njegov uspjeh nije slučajna, jer njegove pripreme za turnire su svakodnevne i da se zbog istih mora odrediti mnogo stvari. Međutim, njemu treninzi predstavljaju zadovoljstvo i zbog toga mu i nisu previše naporni.

“Kod svake osobe ili kod svakog sporta je drugačije, ali u mom slučaju potrebno je tri do četiri sata svakodnevnog treniranja. Ukoliko želim napraviti veliki rezultat, naravno da ima odricanja u smislu izlazaka i druženja sa vršnjacima”, rekao je mladi sportista.

On ističe da su njegova najveća podrška

porodica i treneri, ali i mnogobrojni prijatelji sa kojima uvijek podijeli radost svojih sportskih uspjeha.

“Prilikom mog povratka sa Svjetskog kupa u Finskoj, moji prijatelji su bili oduševljeni. Kad sam ušao u učionicu, prijatelji iz razreda su mi aplaudirali i čestitali. Ponosan sam bio na to što su mi i profesori čestitali na zlatnoj medalji”, rekao je Haris.

Za učestvovanje na turnirima potrebno je pokriti troškove puta i boravka, ali i drugih stvari koje su neophodne svakom vrhunskom sportisti. Ipak, iako Haris već duže vremena ostvaruje uspjeh za uspjehom, donoseći nam sa turnira medalje, pehare i plakete, grad Banja Luka, nažalost, nije bio široke ruke kada je trebalo podržati ovog mladog sportistu.

“Nisam imao podršku od grada Banjaluke gdje sam rođen i odrastao, ali moj odlazak i učešće na Svjetskom kupu u Finsku je podržao Paraolimpijski komitet BiH”, naglasio je Haris i dodao da ga to neće spriječiti da i dalje igra za svoj grad i domovinu.

“Čitao sam, a i čuo sam da je Banjaluka bila grad sporta, a nadam se da bih ja putem stonog tenisa mogao da vratim bar mali dio slave u našu Banjaluku. Moj san je oduvijek bio da predstavljam zemlju u kojoj sam rođen, to mi se i ostvarilo. Glavni cilj mi je da predstavljam svoju

Mladi Banjalučanin
Haris Eminović,
bosanskohercegovački
parastonoteniser, postigao
je veliki uspjeh i ostvario
svoj san. Osvojio je zlatnu
medalju na Svjetskom
kupu održanom ovoga
mjeseca u finskom Paju-
lahtiju.

državu na Paraolimpijskim igrama. Za mene Bosna i Hercegovina predstavlja državu za koju na raznim takmičenjima moram dati sve od sebe i predstaviti je u najboljem svijetlu i nije mala stvar braniti boje svoje zastave, bez obzira kako je ko doživljava", rekao je Haris.

On smatra da njegova generacija nema dovoljno osjećaja za domovinu, jer je mnogi tako ne doživljavaju.

Haris je učenik završne godine srednje Medicinske škole u Banjaluci i njegovi planovi će i dalje biti vezani za medicinu i stoni tenis.

"Planiram završiti Medicinsku školu, a nakon toga studirati, naći posao u struci i, naravno, veći dio svog vremena posvetiti stonom tenisu koji mi je do sada otvorio mnogo vrata. Moj trenutni cilj je odlazak na paraolimpijske igre u Tokiju 2020 i nadam se da ću i od tamo donijeti neku od medalja", istakao je Haris i poručio vršnjacima da daju sve od sebe za bilo šta što rade u životu, da vole to što rade i da uvijek imaju neki cilj u životu.

Ernest Bučinski

Poštovani Banjalučani,

Zovem se Haris Eminović rođen sam 9.5.2001. u Banja Luci, gdje i sada živim. Imam 18 godina i učenik sam 4 razreda srednje medicinske škole. Sa 11 godina počeo sam igrati stoni tenis prvo u OSTK Spin a 2016 godine prešao sam u klub STKI Vrbas (to je klub koji je prilagođen za osobe sa invaliditetom).

Uz mnogo treninga, truda i maksimalnog zalaganja postigao sam odlične rezultate kao dokaz su mnogi pehari i zlatne medalje. Od 2018 godine zvanično predstavljam Bosnu i Hercegovinu kao parastonotenisera u kategorije M6. Najveći i najznačajniji uspjeh sam postigao u Finskoj na Svjetskom kupu gdje sam u pojedinačnom takmičenju zauzeo 9 mjesto, a u ekipnom svojoj državi BiH i Banjaluci donio zlatnu medalju.

Na takmičenju u Finskoj bilo je preko 170 takmičara iz 33 države. 6.10.2019 u Podgorici sam osvojio 2 zlatne medalje i u ekipnom i u pojedinačnom djelu takmičenja. Moj cilj je da odem na Paraolimpijske igre u Tokijo 2020 godine u avgustu mjesecu.

U skorije vrijeme, a i u budućnosti treba da idem na još Evropskih i Svjetskih takmičenja da bi ostvario normu za Paraolimpijske igre u Tokiju.

Trener, roditelji i Paraolimpijski komitet BiH podržavaju me koliko mogu u finansiranju takmičenja ali su to stvarno prevelika sredstva za njih. Volim stoni tenis čast mi je da predstavljam Banja Luku i Bosnu i Hercegovinu ali bojim se da moj san se ne prekine radi finansijskih sredstava.

Zato vas molim, ako ste u mogućnosti da mi pomognete da odem na takmičenja i da povratim staru slavu i sjaj o sportu kakvu je nekada imala naša Banja Luka.

Ovo su takmičenja na koja bih trebao da odem:

ITTF Fa 40 Egypt Para Open 2020, Alexandria :1-4.02.2020.

ITTF FA 40 Costa Brava Para Open 2020, Platja D'aro Spain:05-08.03.2020.

Paralympic World Qualification Tournament, Laško (Slovenia) 9-11.5.2020.

ITTF Fa40 Slovenia Para Open 2020, Laško: 13-16.5.2020.

Unaprijed zahvalan Haris Eminović

BiH-Švedska *redovna autobuska linija* **utorkom i petkom**

09:00 SARAJEVO	09:00 STOCKHOLM
10:30 ZENICA	11:00 NORKOPING
12:10 DOBOJ	11:50 LINKOPING
11:00 TUZLA	11:30 UDDEVALLA (S)
12:30 SANSKI MOST	12:00 SVANESUND
13:00 PRIJEDOR	12:20 MJOLBY
14:00 BANJA LUKA	13:25 JONKOPING
15:15 B. GRADIŠKA (BIH)	14:00 VARNANO
15:40 KOBENHAVN (DK)	16:00 HELSINGBORG
17:00 MALMÖ (S)	16:25 LANDSKRONA
18:00 HELSINBORG	17:30 MALMÖ
20:30 VARNANO	13:30 GÖTEBORG (S)
21:00 GÖTEBORG (S)	17:25 B. GRADIŠKA (BIH)
21:00 JONKOPING	18:15 BANJA LUKA
22:15 MJOLBY (S)	19:10 PRIJEDOR
22:45 LINKOPING	19:40 SANSKI MOST
23:30 NORKOPING (S)	20:10 DOBOJ
01:30 STOCKHOLM (S)	21:45 TUZLA
	22:30 ZENICA
	24:00 SARAJEVO

travel agency
BISS-TOURS

Agencija Sarajevo
Morića han, Sarači 77
tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica
Metalurg Business City
tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobitel BiH: +387 (0)61 780 250
Göteborg: +46 737086340
Stockholm: +46 703997516
Malmö: +46 736307882
Oslo: +47 951 481 56

 Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, čevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

